

Náš tednik

V.b.b. cena 55 grošev

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

2. leto

V Celovcu, dne 3. maja 1950

Številka 18

V novi obliki

Nič se ne začudite, „Tednik“ se je razširil in nekoliko spremenil. Vendar še vedno ostane vaš dober prijatelj in svetovalec. S „Koroško Kroniko“ se je združil v en list. Vem, da ste vsi zadovoljni s to rešitvijo. Težko je, zlasti danes, imeti več časopisov. In če sta dva dobra, je težje izbirati, ker dobrega branja ni nikoli preveč.

In kakšen je cilj tega razširjenega „Tednika“? Prinašati politične, kulturne in gospodarske vesti, domače in tuje novice. Imel bo pa posebno nalogo vezati vse Slovence: nas Korošce in tiste, ki žive v drugih deželah in tudi daleč preko morja ter tudi ljubijo našo Koroško. List bo še vedno domač, preprost, bo kljub temu, da bo imel še enkrat večji obseg, dovolj poceni in si ga bo vsakdo mogel naročiti. Izpolnil bo tudi nedostatke, ki jih je imel doslej. Saj so se gospodinjke večkrat pritožile, da je zanje tako malo prostora na razpolago. Pa tudi mladini, ki se zanima za leposlovje bo ustrezno. Priliko boste imeli v listu oglaševati ali priporočati svojo trgovino, svojo obrt. List bo res bogat, obširen in poceni.

In ne zamerite, če spet ponovimo svojo prošnjo. Pišite za list, pošiljajte domače novice, tudi kritizirati smete, celo morate. Na podlagi vaših opozoril bomo spet mogli kaj zboljšati. Tudi zdaj, ko je že več dela, pišite, da ne bo zgledalo, da je vse zaspalo po vaših vaseh.

Življenje gre naprej. Od nas pa je odvisno, kakšno je to življenje. Mladi s svojo dobro voljo in z optimizmom hočemo življenje poživiti. Temu bo pomagal tudi „Náš tednik“. Da bo čisto naš, da nam bo všeč, da nam bo ljub in drag, pa pridno zanj pišimo, ga pridno berimo in širimo, da bo prinašal v našo deželo veselo, upapolno mlado življenje.

Naj „Náš tednik“ nadaljuje tiste važne naloge, ki so si jo ob ustanovitvi prvih slovenskih časopisov zastavili njih veliki, idealni ustanovniki. Einspielerjev list „Slovenec“, priljubljeni „Mir“ in pozneje „Koroški Slovenec“, vsi imajo v „Tedniku“ vrednega naslednika. Idealne, ki so jih tedaj spoznali za vzvišene, naj tudi „Náš tednik“ širi med slovensko ljudstvo na Koroškem. Ti listi so imeli važno nalogo vzbujati narodno zavest, širiti kulturo in izobrazbo, ter sploh pomagati slov, prosvetnemu človeku na vseh področjih. Ko nas ljudje tolikokrat razočarajo, so ne-ustanovitni in hinavski, naj bo list zvest, resničen, odkritosrčen in izveden spremeljevalec ob kakršni koli priliki našega življenja.

Med množico listov, ki jih dobivamo, naj nam bo „Tednik“ najljubši in tudi najbolj bran list. Počudili se bomo, da bo njegova vsebina taka, da ga bomo tudi po dolgih letih z veseljem in s koristjo brali. Kakor se spomladi vse obnavlja in oživlja, tako naj „Tednik“ v prenovljeni obliki stopi med ljudstvo in vrši res svoje poslanstvo.

Torej veselo in v igred, za pomladitev in dobrobit našega naroda.

V ANGLIJI PRIČAKUJEJO VESELI DOGODEK

List „Daily Telegraph“ prinaša na uvodnem mestu beležko o obvestilu iz buckinghamske palače, da se princesa Elizabeta začasno ne bo udeleževala javnih prireditev, in pravi, da pri teh prilikah javnost rada izraža svoje veselje, a dolžnost javnosti je tudi, da se izogiba vsakemu neumestnemu vmešavanju v zasebno življenje. Na kar ima kraljevska rodbina ravno tako pravico kot vsaka druga. Toda, naglašja končno list, ne moremo si kaj, da ne bi zaželeli vso srečo mladim staršem.

Maršal Tito o zunanji politiki Jugoslavije

Na skupni seji obeh zbornic jugoslovanske Narodne skupščine v Beogradu je dne 27. aprila govoril maršal Tito o zunanji politiki Jugoslavije.

Zlasti je značilna izjava, v kateri pravi maršal Tito, da se odnosi Jugoslavije do Sovjetske zveze in do držav takozvane ljudske demokracije vedno bolj zaostrojujejo.

Maršal Tito je dejal: „V teh državah delajo veliko napako, ker ne pazijo na to, kaj so govorili in pisali včeraj. Njihova propaganda pri tem ne vpoštevata niti dejstev in tudi ne resnice ter pravih mišljenj. Vsa njihova propaganda je le veliko število reklamnih trikov, odurnih obrekovanj ter spletk.“

Maršal Tito je nato odgovarjal na nedavne napade, ki jih je izrekel proti ju-

goslovanski vladi sovjetski maršal Vorosilov v Budimpešti in je rekel: „Vorosilov ima res velike zasluge za oktobrsko revolucijo; to pa je bilo že davno. Zaradi svoje visoke starosti danes Vorosilov ne more več slediti razvoju dogodkov v drugih deželah in zato tudi niti ne opazi, da so nepravilne njegove sodbe o položaju. Ako bi namreč mogel pravilno presoditi položaj, bi spoznal, da podpira nemogočo politiko, ki nima z resničnim stanjem stvari nič skupnega.“

O odnosih Jugoslavije do Avstrije je dejal maršal Tito, da so ti odnosi vedno boljši, to pa zaradi medsebojnega gospodarskega sodelovanja. Vse to bo dovedlo do ojačanja dobrih sosednih odnosov med obema državama.

Kar se tiče očitaj, da je jugoslovan-

ska politika pretirano nacionalistična, je rekel maršal Tito, da je Stalin, še leta 1948 v Moskvi izrecno opomnil jugoslovansko in bolgarsko odposlanstvo, naj Jugoslavija in Bolgarija skleneta takoj medsebojno zvezo in sicer brez Albanije. To pa je hotel Stalin zato, da bi si lažje podvrigel Jugoslavijo.

„Ker smo tako zvezo odklonili, je bil to eden glavnih razlogov, da so začeli proti nam z besnimi očitki o nacionalizmu“, je rekel maršal Tito.

Nato je podal maršal Tito daljši pregled o odnosih Jugoslavije do Sovjetske zveze ter do takozvanih „ljudskih demokracij“ in je zaključil ta del svojega govora takole:

„Zaradi izpolnitve petletnega načrta in zaradi zgraditve socializma je morala mobilizirati Jugoslavija vse svoje sile, da je preusmerila svoje trgovske zveze proti zapadnim deželam. V nasprotnem primeru bi jo namreč zadušil sovjetski blok. Obseg trgovine z Zapadom danes že prekaša onega, ki smo ga preje imeli s Sovjetsko zvezo in z državami ljudske demokracije.“

V petek, dne 28. aprila je govoril maršal Tito na častniškarski konferenci v Beogradu. Prvič po dveh letih je bila sklicana taka konferenca in so k njej imeli dostop vsi inozemski častniki v Beogradu.

Maršal Tito je ponovno poudaril, da ne obstoja niti najmanjša možnost sporazuma med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Kljub vsemu temu pa bo nekega dne le moralo priti do znosnega razmerja med obema državama.

Nadalje je dejal maršal Tito, da v do- glednem času ne bo prišlo do oborožene- ga napada na Jugoslavijo.

Nato je govoril maršal Tito o raz- merju med Jugoslavijo in Italijo in je poudaril, da je Jugoslavija zelo zainte- resirana na tem, da pride do pogajanj med Jugoslavijo in Italijo zaradi trža- škega vprašanja. Seveda ne more spre- jeti Jugoslavija kot osnovo pogajanj predlogov, ki jih je predlagal italijanski zunanji minister grof Sforza.

Maršal Tito je še vedno za to, da bi kot temelj pogajanj bil dogovor med njim in med italijanskim komunistič- nim voditeljem Togliattijem. Ta dogo- vor predvideva, da bi Italija dobila Trst, zato pa bi odstopila Jugoslaviji Gorico.

Italijanski vladni krogi so ta predlog o zamenjavi Trsta in Gorice že takoj naslednji dan odbili. Tudi prebivalstvo mesta Gorice je proti taki zamenjavi protestiralo pri italijanski vladi.

GOSPODARSKE ZVEZE MED KOROŠKO IN SLOVENIJO

Po poročilu deželnega tiskovnega ura- da so se vršili dne 24. aprila pri koroški deželni vladi razgovori o poglobitvi tr- govinskih zvez med Koroško in Slove- nijo.

Na obeh straneh so izrazili željo, da bi se zveze, ki že na trgovskem polju obstajajo, še poglobile. Trgovska po- godba med Avstrijo in Jugoslavijo naj bi se posebno ozirala na potrebe Koro- ške in Slovenije. Obe strani sta izrazili še željo, da bi se začeli razgovori nada- ljevali in razširili. Razgovori sami so potekali v zelo prijateljskem ozračju.

Koroško vlado je pri razgovorih za- stopal deželni svetnik Sagaischek, jugo- slovansko delegacijo pa je vodil trgo- vski ataše politične misije FLRJ Safet Hadžić.

Avstrijska državna pogodba

Pogajanja preložena na 22. maj

Dne 26. aprila je bila v Londonu 252. seja namestnikov zunanjih ministrov o avstrijski pogodbi. Seja je bila pred dobrim mesecem preložena na zgornji datum, ker ni bilo mogoče razpravljati o še nerešenih petih členih pogodbe, dokler niso končana pogajanja med Sov- jetsko zvezo in Avstrijo zaradi plačila raznih dobav, v glavnem živil, ki jih je dobavila Sovjetska zveza Avstriji še v letu 1945.

Po več kakor triurnih brezuspešnih razgovorih so bila pogajanja preložena na dan 22. maja, vendar s pridržkom sovjetskega zastopnika Zarubina, da na to pristane tudi sovjetska vlada.

Ob začetku seje je francoski zastop- nik Berthelot, ki je seji predsedoval, še enkrat na kratko orisal položaj, kakor je bil ob zadnji seji dne 1. marca t. l. Rekel je, da so zastopniki zapadnih sil pripravljeni razpravljati o petih členih pogodbe, ki še niso rešeni.

Sovjetski zastopnik je nato izjavil, da o dveh členih pogodbe (člen 42 in 48) tako dolgo ni mogoče razpravljati, dok- ler ni rešen člen 48b, ki govori o plačilu zgoraj omenjenih sovjetskih dobav.

Razen tega je rekel sovjetski zastop- nik, da mora podati še posebno izjavo in je nato prebral daljši seznam obdol- žitev proti avstrijski vladi, ki ne izvr- šuje svojih prevzetih obveznosti o de- nacifikaciji in demilitarizaciji. Sovjet- ska vlada obdolžuje namreč avstrijsko vlado, ker dopušča, da je v orožništvu v zapadnih conah Avstrije večje število bivših nacistov in da hoče to orožništvo

vojaško izvežbati. Razen tega je dejal sovjetski zastopnik, da obstajajo v Av- striji organizacije, ki delujejo v fašistič- nem smislu. Zato je predlagal sovjetski zastopnik Zarubin, da naj bi dobil člen 9. avstrijske državne pogodbe tole do- polnilo:

„Avstrijska vlada se obvezuje, da bo razpuščala vse one organizacije na av- strijskemu ozemlju, ki imajo fašistični značaj, nadalje vse one politične, voja- ške in parlamentarne ter tudi druge or- ganizacije, katerih delovanje je sovraž- no kateremu koli izmed Združenih na- rodov ali pa hoče odvzeti domačemu prebivalstvu njihove demokratske pra- vice. Avstrijska vlada se obvezuje, da pod pretnjo zaporne kazni ne bo dopu- stila na avstrijskem ozemlju obstoja ali delovanja zgoraj omenjenih organiza- cij.“

Zapadni zavezniki so na ta predlog odgovorili, da je za razpravo o obdolžit- vah, ki jih je iznesel sovjetski zastopnik Zarubin, merodajen zavezniški svet na Dunaju. Razen tega so zastopniki Veli- ke Britanije, Združenih držav in Fran- cije izjavili, da je sovjetski zastopnik predlagal prednji dodatek k členu 9. av- strijske državne pogodbe samo zato, da bi mogel dobiti povod za zavlačevanje razgovora o avstrijski državni pogodbi in tako tudi za zavlačevanje sklenitve avstrijske državne pogodbe.

Nato so se namestniki zunanjih mini- strov razšli, ne da bi se še naprej raz- govarjali o raznih še nerešenih členih avstrijske državne pogodbe.

Na naslov šolske oblasti

„Uradni list“ za šolstvo na Koroškem prinaša v svoji zadnji številki za ma- rec/april 1950 zanimive podatke o dvo- jeznični šoli na Koroškem.

Po tem poročilu se je število dvoje- zičnih šol povečalo od 105 na 107 in si- cer z delitvijo velikovške šole v dekliško in fantovsko in z vzpostavitvijo samo- stojne šole v Remšeniku pri Zelezni Kapli.

Poročilo pravi, da se šolska odredba iz leta 1945 v celoti izvaja na 96-tih šo- lah, na štirih šolah se delno izvaja, na sedmih šolah pa se ta odredba sploh ne izvaja.

Iz poročila je razvidno, da obiskujejo vsi učitelji dvojezičnih šol mesečno te- čaj za slovenščino in metodiko dvoje- zičnega pouka.

Naše uredništvo pa dobiva redne do- pise iz raznih krajev podeželja, ki

osvetljujejo zgoraj navedene šolske pri- like v drugi luči. Ponovno smo že pisali o pomanjkljivem izvajanju šolske od- redbe. Poznamo slučaje, da se slovenske ure v višjih razredih nadomeščajo z drugimi urami, vemo, da je pouk sam v večini šol nepovoljen in nezadovoljiv. Sicer pa si ja stvari tudi ne moremo drugače predstavljati, ko ima od nad 350, na imenovanih šolah zaposlenih učiteljev, samo kakih 40 usposobljenost- ni izpit iz slovenščine in tudi šolska ob- last ne polaga nobene važnosti na to, da bi se prilike spremenile.

Vemo tudi, da se je ta ali drugi celo čutil in posmehoval, če so se posamez- ni kandidati javili k temu izpitu. Nismo prezrli, da se s strani šolskih oblasti de- la zavestno in načrtno težave učiteljem, ki vestno izvajajo predpise. Znano nam (Nadaljevanje na 2. strani)

Politični teden

Naš pregled bo tokrat bolj podoben sprejemu, ker kaj posebno važnega ali izrednega ni bilo. Šli bomo po že poznanih vozilih, kjer se tako neprijetno čudno prepletajo niti politike velesil in zraven si bomo želeli, naj bi se vsi ti vozili lepo eden za drugim razvozlali. Gordijskega vozla si ne želimo, kakor tudi ne nobenega Aleksandra Velikega. Če to primeramo po domače razložimo, bi se to reklo, da ni pametno stvari gnati do konca, ker se nikdar ne ve, če se bo dobro končala. Konflikt med Vzhodom in Zapadom je močno zavozljan, toda Aleksandrove rešitve — vozeli presekati, si je težko želeli. To bi bila vojna. No, pa kljub hudim besedam in neprijaznim obrazom bo verjetno le prevladal razum in se bodo spori rešili za zeleno mizo. Upajmo vsaj tako, ker to upanje je isto kot zaupanje v obstoj človeštva. Pa pričnimo! Kaj bi bilo povedati iz politične pozornice preteklega tedna? Najprej so seveda sosedi.

TIPANJE MED RIMOM IN BEOGRADOM

je dvignilo mnogo zanimanja in komentarjev po svetu, zlasti na Zapadu. O govoru maršala Tita pred skupščino, v katerem je izrazil pripravljenost Jugoslavije, da bi se vzpostavili boljši, oz. vsaj normalni odnosi z Grčijo, pripravljenost na direktna pogajanja z Italijo glede Trsta ter napoved ožjih trgovinskih odnosov z Avstrijo — poročamo natančneje na drugem mestu. Tukaj bomo omenili, da sta vsebina in ton predsednika jugoslovanske vlade zelo ugajala vladam držav, katerim sta bila namenjena. Grški predsednik in podpredsednik vlade sta takoj povedala, da sta kar zadovoljna, v Rimu so bolj zažrtano in v malo bolj široko začrtanih izrazih povedali približno isto, Avstrijci pa upajo, da bodo v Jugoslovanih imeli dobrega trgovskega partnerja, ki jim bo dobavljaj živilske produkte v zameno za industrijske. Tudi Amerikanci, ki so pri vsej zadevi igrali nedvomno tihega botra, se niso vzdržali izjav priznanja in zadovoljstva. Na splošno tolmačijo na Zapadu Titov govor kot približanje Zapadu. To potrditi je seveda mogoče le iz gospodarskega vidika, kajti res je, da je izmenjava blaga med Jugoslavijo in Zapadom dosegla ono stopnjo, ki je bila predvidena v trgovinskih pogodbah med Jugoslavijo in državami Kominforma. Jasno je, da je danes iz Jugoslavije lepši razgled na Zapad kot na Vzhod in tako je jugoslovanski diktator sprejel dopisnike vodilnih ameriških in angleških listov ter jim podal nekaj zanimivih izjav. Precej otipljivo je govoril o vprašanju Trsta. To sporno točko med Italijo in Jugoslavijo je mogoče rešiti le s sporazumom o teritoriju, ne pa na podlagi kakšnih drugih koncepcij s strani Italije.

Pri tem je Tito omenil Gorico, kjer je še danes močan odstotek slovenskega življa in katere italijanski zunanji minister Sforza v svojem milanskem govoru ni omenil. Brž ko je intervju maršala Tita prišel v javnost, so se oglašili italijanski časopisi in zatrjevali da „italianissima“ („popolnoma in najbolj italijanska“) Gorica ne sme biti predmet zamenjave za Trst. Kot politično posebnost pa je treba smatrati Titovo izjavo, da Jugoslavija vztraja na svojem sporazumu Tito-Togliatti. Voditelj italijanskih komunistov in maršal Tito (ki je kasneje odpadel od Kominforma) sta takrat še kot dobra tovariša sklenila, da se bo tržaško ozemlje razdelilo med Italijo in Jugoslavijo. Zedinila sta se načelno in ne v potankostih. Podlaga je pa le bila, in na to se sklicuje Tito. Kako bo Togliatti sedaj — ko je Tito v očeh Kominforma postal „izdajalec in fašist“, zastopal svoje takratne obljube, še ne vemo.

Če pa pogledamo iz splošnega mednarodnega vidika na spor za Trst, tedaj je podoba, da Sforza le ni izbral pravega trenutka za postavitev italijanskih zahtev za priključitev. Sforza je že po prvi svetovni vojni prav v potegnitvi takratne meje med novo nastalo Jugoslavijo in Italijo igral veliko in za Italijo uspešno vlogo. Stara meja je kot znano tekla tako, da je okrog 600.000 Slovencev in Hrvatov prišlo pod Italijo. Njim

je takrat Sforza mnogo obljubil, kar njegovi nasledniki niso držali. O poznejši usodi ozemlja, ki je takrat po rapalski pogodbi prišlo pod Italijo in ki je kmalu postalo „italianissimo“ ni treba govoriti, prav tako ne o načinu vladanja Titovih vojaških oblasti v coni B tržaškega ozemlja. Dejstvo pa je, da ima danes Jugoslavija neprimerno močnejši položaj napram Italiji in v zapadnem svetu, kot ga je pa imela po prvi svetovni vojni porojena SHS. — V današnjem položaju pa ne smemo pozabiti na dejstvo, da imata obe stranki dobro voljo za pameten sporazum, ki bo v tem delu Evrope mnogo pripomogel k mirnemu razvoju.

Pri teh dveh naših sosedih smo se malo dalj zamudili. Sicer je Trst in mirni razvoj v tem delu Evrope prav za nas dovoljne važnosti. — In ostali politični dogodki?

SPANIJA

Generalu Franku ne dajo posojila

Frankov režim kljub vsem vztrajnim poizkusom, da bi dobil na Zapadu gospodarsko pomoč, katere je zelo, zelo potreben, naleti vedno na gluha ušesa. Angleži, ki jim vladajo laburisti, mu kažejo že vsa leta hrbet in pravijo, da ga prezirajo. Pri Amerikancih pa bistveno ni bolje. Kljub temu, da so tam zelo številni glasovi, ki zagovarjajo podpiranje Frankove Španije iz vojaško-obrambnih razlogov, pa je senat z 42 proti 35 glasovom odklonil predlog za podelitev 100 milijonskega dolarskega posojila Španiji. Sam zunanji minister Dean Acheson je poslal senatorjem pismo, v katerem jih je pozval, naj glasujejo proti predlaganemu posojilu. Med Španci samimi sled tega Amerikanci ne bodo dobili več simpatij, Franco jih bo pa še nekaj več izgubil.

FRANCOSKE SKRBI

se še vedno sučejo okrog neprestanih štrajkov, ki se pojavljajo kakor mali plamenčki, zdaj večji, zdaj manjši, enodnevni ali pa tudi večtedenski. Zadnji teden je bilo nekaj mirneje, vendar še ne more biti govora o kakšnem popuščanju napetosti med komunisti in vlado. Vladine slabosti komunisti pridno izrabljajo v svojo propagando. Tudi desničarski general De Gaulle se od časa do časa oglašuje in pripoveduje, da je edino on v stanu napraviti red v državi in dvigniti blagostanje. Zanimiva je izjava pokojnega socialista Bluma, ki jo je dal nekaj dni pred svojo smrtjo. Rekel je, da naraščajoča komunistična nevarnost ojačuje De Gaullovo vrsto, medtem ko ima nazadovanje števila komunističnih pristašev za posledico, da postane tudi De Gaulle manj zanimiv. Sta pač dva ekstrema, ki povzročata drug drugega.

Iz francoske notranje politike je treba omeniti še sklep vlade, po katerem je bil sloviti učenjak na polju raziskovanja atomske energije Joliot-Curie razrešen svojega mesta kot vodja atomskega instituta. Joliot-Curie je znan komunist in je na raznih zborovanjih zagovarjal politične in družabne ideje komunizma ter Sovjetske zveze.

RAZPUST BELGIJSKEGA PARLAMENTA

Izgledalo je, da se je politična kriza v zvezi z vprašanjem povratka kralja Leopolda, približala svoji rešitvi. Vendar je v poslednjem trenutku prišlo do težkih nesoglasij tudi med liberalci in krščanskimi socialci, Van Zeeland, ki se je nekaj dni trudil, da bi sestavil življenjsko sposobno vlado, je moral svoj mandat vrniti princu-regentu Charles-u. Preteklo soboto pa je ta nenadoma in proti pričakovanju razpustil parlament ter obenem napovedal nove volitve, ki se bodo vršile 4. junija, to je 40 dni po dnevu razpusta skupščine, kakor predpisuje belgijska ustava. Novi parlament se bo potem sestel 20. junija k prvemu zasedanju in prvi njegov posel bo seveda spet reševanje kraljevskega vprašanja. Socialisti in liberalci pravijo, da sta trmoglavost in brezbriznost Leopolda in krščanskih socialcev povzročili, da se bo kriza vlekla morda še nekaj mesecev.

HOLANDSKE VOLITVE

v narodno skupščino, ki so se vršile prejšnjo nedeljo niso prinesle presene-

čenj, razen morda precejšnjega poraza komunistične stranke. V Amsterdamu je prišlo do štrajkov in prav tako v sednjem belgijskem Antwerpenu.

ANGLEŠKO POLITIČNO ŽIVLJENJE

je še kar naprej v znaku ostrih borb med vlado in opozicijo. Za laburiste, ki imajo sedaj večino komaj petih glasov, predstavlja vsako glasovanje v parlamentu življenjsko nevarnost. Tako preizkušnjo so morali prestati preteklo sredo, ko so s 304 glasovi proti 299 glasovom komaj spravili pod streho postavke iz vladinega proračuna. Eni kot drugi so spravili na noge vse, kar je bilo mogoče. Tako se nekatere poslance prinesli iz bolnišnic.

Iz angleške zunanje politike pa ne smemo prezreti nedavnega sklepa vlade, ki je kot ena zadnjih držav na svetu sedaj tudi „de iure“ („mednarodno-pravno“) priznala judovsko državo Izrael v Palestini. Odprto je pa še vprašanje dokončne meje med Izraelom in arabsko državo Jordanijo. Jordanci imajo namreč še upravno in vojaško nadzorstvo nad delom Palestine, ki so ga bili zasedli v bojih z Judi pred dve letoma. Tukaj stoje Angleži na strani Jordanije, vendar žele, da se končna meja potegne sporazumno z obema državama. Tudi še ni določeno, kakšna bo bodočnost Jeruzalema, katerega vsi: kristjani, Judje in Arabci smatrajo kot nekako sveto mesto.

KAKO BO V BERLINU

Že več tednov berlinsko prebivalstvo vseh con z nemajhno radovednostjo in precejšnjo živčno napetostjo spremlja priprave in proti-priprave za „mirovne“ manifestacije velikanskega obsega, ki se bodo vršile ob binokostih. Prireditelj jih namerava „Svobodna nemška mladina“ iz vzhodne cone. Napovedujejo prihod pol milijona mladih in starih manifestantov za mir. Baje bodo tudi oboroženi. Kjer je veliko ljudi na ulicah, pa je treba tudi veliko policajev. Zato v treh zapadnih sektorjih vežbajo za tako službo 8000 policajev, ki bodo skrbeli za red.

PREPOVED KOMUNISTIČNE STRANKE V AVSTRALIJU

Avstralska vlada in parlament sta pretekli teden izdala odlok, po katerem se prepoveduje vsako javno delovanje komunistov in prepoveduje njih politična organizacija. Vodja komunistične stranke pa je menda na to odgovoril, da bodo šli pa v ilegalo.

Na naslov šolske oblasti

(Nadaljevanje s 1. strani)

je, da imajo učne moči, ki svoje uspehe v pouku slovenščine pokažejo, ali pri javni šolski prireditvi ali celo v celovskem radiu, kar največje težave.

Znano nam je enako, da so na drugi strani učne moči, ki pripravljajo cele razrede v šolskem času za proslavo 1. maja, deležne celo javne pohvale.

Seveda, vse to služi istemu cilju in sicer ubijanju dobre volje in dela onega malega števila učiteljev, ki se resno trudijo za mladino.

Kar pa se tiče posameznih tečajev učiteljev za slovenščino, moramo najprej ugotoviti, da uradna objava o mesečnih tečajih ne odgovarja resnici. Dejstvo je, da se taki tečaji vršijo zelo redko. Dejstvo je, da se na tečajih ponovno rovari proti pouku slovenščine. Dejstvo je, da se učitelji, po gonji v javni politiki ojuščeni, teh redkih tečajev le delno udeležujejo in da je interes komaj še videti.

Ne moremo prezreti dejstva, da se pri tekočem imenovanju šolskih vodij komaj še tu in tam ozirajo na predpisano zahtevo po znanju slovenščine. Naglasiti moramo, da imamo celo vrsto podatkov, da v posameznih razredih, kjer je podrobno predpisan dvojezični pouk, poučujejo učne moči, ki niso sposobne slovenskega jezika. Učne moči pa, ki slovenščino obvladajo, so dodeljene v višje razrede, kjer je učni jezik nemški. Ta način razvrščevanja učiteljstva dosega iz nemškega vidika dvojen cilj:

ODSTOP MED POSVEČENJEM

Uradna avstrijska agentura APA javlja, da je v nedeljo 23. aprila v štefanovi stolnici na Dunaju med obredom posvečenja za škofa odstopil, že pred meseci imenovani pomožni nadškof dr. Franc Jachim.

Tik pred polaganjem rok, ki predstavlja jedro posvečenja, je stopil, že v škofovska oblačila oblečeni dr. Jachim pred kardinala dr. Innitzer-ja in je najprej latinski in potem nemški povedal: „Vaša eminenca, prevzvišeni g. kardinal: Po premisslavljanju v zadnjih prečutih nočeh, se ne čutim za visoko škofovsko dostojanstvo dovolj sposobnega in tudi — kdo bi kot duhovnik si predrznil drugače misliti — ne dosti vrednega. Prosim torej, da smem svoj sklep uresničiti in odstopam. Priporočam se božjemu usmiljenju, katerega to nedeljo posebno praznujemo in prosim duhovnike kakor ljudstvo, da bi se me stalno spominjali v molitvi. Častitljivo eminenco pa prosim, da bi s slovesno sv. mašo nadaljevali.“

Nato je dr. Jachim zapustil takoj stolnico in se podal z avtomobilom, ki je čakal pred stolnico, v svoje stanovanje.

Ta dogodek je vzbudil veliko pozornost, ker je bila pri posvečenju zastopana vsa visoka duhovščina, zvezna vlada in tudi papežev nuncij in drugi dostojanstveniki cerkvenega in političnega življenja.

SPORAZUM DEM CERKVIJO IN DRŽAVO NA POLJSKEM

V posebnem članku poročamo o sporazumu, ki ga je sklenila na Poljskem vlada z zastopniki katoliške Cerkve. Ker je bil primas Poljske, kardinal Sapieha, v času, ko so objavili vest o tem sporazumu, v Rimu, ni bilo mogoče ugotoviti, kaj je resnice na tem sporazumu. Tudi Vatikan dalje časa ni potrdil te vesti. — Šele ob zaključku lista smo prejeli sporočilo, da je tudi Vatikan potrdil vest o sporazumu med poljsko vlado in predstavniki kat. Cerkve na Poljskem.

NAPETOST MED TITOM IN MOSKVO SE STOPNjuje

Medtem ko italijansko časopisje napada Zapad, da je v tržaškem vprašanju napram Titu vse preveč popustljiv, razvidimo iz Titovega govora, da se vedno močneje naslanja na Zapad in ne štedi s hudimi očitki Moskvi in vsem sovjetskim zaveznikom.

Glede Avstrije pa so maršalove izjave vzporedne razgovorom, ki so se vršili tudi v Celovcu glede gospodarske poglobitve med obema državama. Poleg stopnjevanja gospodarskega sodelovanja, je tudi tisk na športnem polju vsak mesec močnejši.

Enim ni treba, ker ne znajo, drugi ne smejo.

Imamo tudi podrobna poročila, da se ponekod poučuje le v narečju in to še v zavestno spačenem narečju.

Za kmetijsko nadaljevalno šolo je predpisana pri sedmih predvidenih tedenskih urah vsaj ena ura slovenščine. Po zanesljivih poročilih pa vemo, da skoraj v nobeni šoli ne vpoštevajo tega predpisa, češ, slovenščine ja itak ne potrebuje.

Vsi ti nedostatki kažejo, da bi bil že skrajni čas, da se uredi končno zadeva deželnega šolskega nadzornika in to tako, da bo odgovarjalo resničnim potrebam. Naloga tega nadzornika mora biti, da se uveljavi tudi pri tistih učiteljih, ki so se pač radevolje in z navdušenjem pokoravali poveljem hitlerizma, ki pa sedaj na vsej črti sabotirajo šolsko odredbo, ki je tako za šolsko oblast kakor tudi za učitelja v polnem obsegu obvezna.

Seve bo nadzornik tej nalogi samo kos, če bo tudi on sam sposoben slovenščine in radi tega ponovno zopet tirjamo, da se pri imenovanju deželnega šolskega nadzornika to dejstvo upošteva.

Tu na tem polju bi bila hvaležna naloga iskati poti od naroda do naroda in to pot pripraviti vsaj doraščajoči mladini, če že stari sami v svoji slepoti dejstev nočejo videti in ne bi bilo treba visoko donečih načrtov o babilonskih stolpih na Gospodskem polju.

SPORAZUM MED VLADO IN CERKVIJO NA POLJSKEM

„New York Times“ razpravlja o vzrokih, ki naj bi dovedli do takojmenovnega sporazuma med Cerkvijo in državo na Poljskem.

Uradno sporočilo o dogovoru med komunistično vlado in takojmenovanimi zastopniki katoliške Cerkve na Poljskem je zavito v skrivnost, — piše list. Novica o sklenitvi sporazuma, o katerem v Vatikanu nič ne vedo in ki po poročilu poljske agencije urejuje celotni odnos med Cerkvijo in državo, bi bila silno važna, če je resnična.

To bi pomenilo, da je poljski vladi, ki je pod komunističnim nadzorstvom, uspelo doseči prvi sporazum s Cerkvijo pri najbolj trdnem in vztrajnem katoliškem narodu, ki so ga dobili pod svojo oblast komunisti. Z ozirom na to in zaradi rodoljubja, ki ga v poljskem narodu niso omajale vse težave zavojevanja, delitve in zatiranja prejšnjih let, vidi svet v Poljski preizkusni kamen, v koliko so Sovjeti zmožni vsiliti svojo ideologijo in sistem upornemu narodu.

Toda ne sme nas presenetiti, če skuša vlada z vsemi sredstvi priti do začasnega sporazuma s Cerkvijo v taki državi, ki je pretežno, stoodstotno katoliška. Med tem ko komunistična vera po svoji naravi ne more trpeti poleg sebe nobene druge vere, temveč mora doseči nadzorstvo nad njo ter si jo zaslužiti, je vendar na Poljskem uradna politika dolgo časa nastopala mnogo počasneje in previdneje kot pri drugih narodih za železno zaveso za dosego tega cilja.

Tam ni bilo propagande, groženj ali sodnih razprav proti cerkvenim voditeljem kot na primer na Madžarskem in v Jugoslaviji. Tudi niso množično zapirali duhovništva, kot se je to zgodilo na Češkoslovaškem. Pravkar so izpustili na svobodo škofa, ki je bil v hišnem zaporu. Toda poljski primas, kardinal Sapieha, ki je bil brez vsakega stika z zunanjim svetom — kot praški nadškof Beran —, je odpotoval v Rim dan po prej, preden so razglasili sporazum. To je bil prvi katoliški prelat iz vzhodne Evrope, ki so mu dovolili obiskati Rim v svetem letu.

V zadnjih letih se je gonja proti katoliški Cerkvi na Poljskem močno poostрила. Odpravili so verske liste, država pa je prevzela veliko dobrodelno organizacijo Karitas. Podržavili so cerkvena posestva in pogosto je po vaseh prišlo do incidentov, ker so obdolžili župnike, da dajejo potuho kmetom in jih ščuvajo k upor proti vladni politiki. Pred nekaj dnevi je vatikansko glasilo z ostrimi besedami in dokazi obtožilo preganjanje Cerkve na Poljskem. Med drugim navaja tudi zadnje pismo vladi, ki sta ga podpisala kardinal Sapieha in nadškof Viszinski iz Varšave in v katerem pravita, da s tem episkopat zaključuje

svoje štiriletno napore za sporazum z državo.

Ko so vsa pogajanja obtičala na tej mrtvi točki, je prišla kot bomba novica o sporazumu. Sporazum je moral biti sklenjen v silni naglici, kajti zdi se, da nihče ni vedel o tej stvari, dokler niso razglasili presenetljivih 19 členov, ki dejansko urejajo vse sporne zadeve.

Očividno Sveta stolica za vse to ni nič vedela, kajti Vatikan je bil ob novici popolnoma presenečen in nezaupen. Zdi se, da o vsej stvari ni prav nič vedel niti kardinal Sapieha. V Vatikanu doslej še niso dali nobene uradne izjave. Varšavski radio te novice sploh ni omenil.

Stvar je še bolj zagonetna, ker doslej ni bilo še nobenega znaka, po katerem bi se dalo sklepati, da bi bili poljski politični voditelji pripravljeni vsaj za ped popustiti pri svojem stališču. In vendar naj bi ta sporazum nudil Cerkvi določene ugodnosti, kakor šolo in liste. To so podobne obljube, kot je Mussolini obljubil ženskam enako volivno pravico v času, ko je bila ta tudi za moške brez pomena. Vendar pa skušajo na Poljskem komunisti prepričati katoličane, da se ne bodo vmešali v cerkvene organizacije, da bodo Karitas preuredili v katoliško zvezo in da bodo papeža priz-

nali kot cerkvenega poglavarja z vrhovno oblastjo v vprašanih vere, morale in cerkvenega prava. Komunisti bi si radi podredili Poljake tako, da bi se spravili s Cerkvijo, ona pa naj bi se zavezala, da bi vedno in povsod služila državnim ciljem in koristim.

Obveznosti in dolžnosti, ki jih država zahteva v zameno, da pusti Cerkev pri življenju, so tudi navedene. Po sporazumu je duhovščina obvezana boriti se proti „zločinskemu delovanju podtalnih tolpe“, vzpodbujati ljudstvo k večjemu delu za obnovo, ter ga učiti spoštovanja do zakona in državne oblasti. Nadalje morajo duhovniki podpirati in širiti združeno gibanje v kmetijskih okrožjih, zahtevati morajo od Vatikana ustanovitve novih škofij na bivšem nemškem področju. Upirati se morajo protipoljskim in revizionističnim gibanjem nemške duhovščine. Sporazum vsebuje tudi izjavo, da to ozemlje pripada Poljski za vedno.

To je politični program za duhovnike. Če se ga bodo držali, bodo postali zelo dragoceno državno orožje. To je najbolj značilni del sporazuma, ker dokazuje, da država nujno potrebuje pomoč v borbi proti podtalni opoziciji pri izvajanju svoje oblasti, pri siljenju kmetov k kolektivizaciji ter pri uničevanju odpora proti sedanjosti oblasti. Tuni najmanjšega vprašanja ali bodo komunistični voditelji radi sprejeli tak sporazum s Cerkvijo. Vprašanje je na drugi strani: Kaj bodo k temu rekli škofje?

Gospodarska obnova zmaguje nad komunizmom v Italiji

Upravnik ECA Hoffman je govoril v Chicagu v dvorani Ameriškega radijskega društva in v svojem govoru orisal padanje komunističnega vpliva v Italiji, kar je označil tudi za posledico različnega postopka Kremlja in ameriške vlade do italijanskega naroda.

Hoffman je med drugim izjavil: „Kremelj je na gospodarskem polju poskusil na vse načine ohromiti produkcijo in prevoze v Italiji. Delavce ščuvajo, da naj zasedejo tovarne. Kremelj upa, da se bo policija temu uprla in da bo prišlo do streljanja in mrtvih. To bi dalo komunistični stranki povod za proglasitev nove splošne stavke.“

V tisku sledijo italijanski komunisti navodilom Moskve in označujejo Marshallov načrt za vojni načrt.

Na gospodarskem področju smo dobavili živila in s tem preprečili lakoto; dobavili smo orodje in s tem omogočili delo, proučujemo čim uspešnejše uporabljanje modernega orodja.

V tisku smo se borili ostro. Pobijali smo propagando laži z orožjem resnice in nismo navajali ničesar drugega kot resnico. Od vsega početka smo pojasnjevali vlogo Marshallovega načrta, ta-

ko da je lahko vsak svobodni državljani razumel vlogo tega načrta pri obnovitvenem delu in lahko razumel tudi, da sta gospodarska obnova in svoboda dve neločljivi stvari.“

Glede položaja komunistične stranke v Italiji je Hoffman izjavil:

„Pri občinskih volitvah so komunisti zmagali le pri 91 volitvah od 522. Komunisti so izgubili izključno nadzorstvo nad delavskimi organizacijami. Ko so pred dvema letoma komunisti proglasili splošno stavko, se je ustavilo gospodarsko življenje države. Danes pa se pokori njihovemu proglasu splošne stavke le omejena manjšina prebivalstva ter

KUPUJEM

KOŽE IN KOŽUHOVINO

po najvišjih dnevnih cenah

Hans Bon

TRGOVINA Z USNJEM

Celovec-Klagenfurt, Osterwitzg. 4

Prevzamem kože tudi v strojenje.

ostane ta stavka dejansko brez učinka na gospodarsko življenje države.

Končno je upravnik ECA govoril o uspehih ERP v Italiji:

„Industrijska proizvodnja je ravno zdaj preseгла proizvodnjo leta 1938, poljedelska proizvodnja pa je ista kot leta 1938. Izvoz je bil leta 1949 za 7% višji kot prejšnje leto. Prvič v desetih letih je Italija dosegla gospodarsko stalnost. Po vsem italijanskem polotoku lahko dobesedno vidimo tisoče javnih del in raznih izboljševalnih del, katere financira protivrednostni fond Marshallovega načrta — ceste, železniške postaje, telekomunikacije, delavske hiše, vodovode, ki dovajajo prvič v zgodovini vodo v nekatera mesta, električne naprave, ki prinašajo prvič v zgodovini električni tok v določene kraje.“

Del-Ha

DOBRI

čevlji!

Edino zastopstvo in prodaja

TOMSCHE

BELJAK-VILLACH - HAUPTPLATZ

SVETLOBA IN TOPLOTA

Temni in mrzli postanejo naši dnevi šele tedaj, ko ugasne v našem srcu svetlo ogenj božje in človeške ljubezni.

Ne smeš tako dolgo čakati, da te bo že sonce obsijalo. Luč tvoje duše naj pozdravi vse, katere na potu srečuješ.

Zadovoljstvo napravi tvojo dušo svetlo in toplo; jeza in nevolja pa jo pokrijeta s črnimi oblaki.

Vsaka premišljeno zagrešena trdosrčnost ugasne v naši duši eno lučko.

TERRAKOR — BETONSKO TRDI MATERIAL — GLAVNO ZASTOPSTVO

Veletrgovina z gradbenim materialom, krovstvo

FRANZ MOSSLER & CO.

BELJAK-VILLACH, tel. 4171, 4436

Cement, trass, cevi, strešna opeka, plošče iz naravnega škrljeveca, plošče za tlak, heraklit i. t. d.

Gradbeni material pripeljemo z lastnim avtomobilom

Karel Mauser:

Mrtvi rod

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

23.

UVOD

Kratka vsebina doslej objavljenih poglavij romana „Mrtvi rod.“

Gruntar Podlipnik iz Ziljske Bistrice je imel edinega sina Folteja, ki ga je hotel bogato oženiti z gruntarsko hčerjo — s Pečnikovo Greti iz Čajne. Podlipnik je bil človek, ki ni poznal, da bi se gruntar ženil po srcu. Pri njem je odločala bogatija. Sam se je tako ženil in zavoljo tega onesrečil bajtarsko dekle. Otroku se je pozneje omračil um in je živel od miloščine. Nihče pa ni natančno vedel, kako je bilo s tistim. Ljudje so le bolj ugibali.

Bil pa je v Podlipniku strah, ki ga je razodel tudi Folteju. Bal se je, da bi Podlipnikov rod umrl, da ne bo imel naslednikov.

Tedaj je prišla na Bistrice dekla — Kočarjeva Mojca, hči bajtarja iz Melvič. Iz drobnih pogovorov je prišlo do ljubezni med njo in Podlipnikovim Foltejem. Foltej je čutil, da je njegova sreča v Mojci, toda ljubezen je pred očetom

skrival. Toda ljubezen je rasla, v Folteju se je vzdigoval upor, ki pa ni mogel prav priti na dan. Foltej se je bal očeta.

Ko je Foltej spoznal, da bo Mojco moral vzeti, če jo noče onesrečiti, je upor v njem narastel. Pred očetom je priznal krivdo, toda oče je s silo zlomil Foltejev upor in prisilil Mojco, da je odšla z Bistrice nazaj v Melviče. Foltej se je sicer drugi dan odpeljal, da bi z Mojco govoril, toda pred Melvičami se je obrnil. Oživel je v njem Podlipnik, čutil je, da je navezan na domačijo, da je Podlipnikov.

Podlipnik je pričel ravnati Folteju pot nazaj k Pečniku v Čajno. Foltej je bil brez moči, borba z očetom, ki jo je zgubil, mu je vzela voljo. Ljubezen do Mojce pa je ostala v njem.

Kar privoščil je očetu sramoto, čeprav jo je on zakrivil. Mojce mu pa le ni upal oponesti, čeprav je imel njeno ime že prav v grlu.

Tudi Podlipnik se je krotil. Folteju se je zdelo, da samo zavoljo Motnikove Neže.

Dva dni je bila pri Podlipniku slaba volja. Posebno še zavoljo tega, ker so ljudje videli, da se Podlipnik Pečnikovi ni odpovedal.

„Da ga sram ni po vsem tem. Mojca pa sramoto nosi.“

Foltej si kar ni upal med fante. Petrov Nantej pa se mu je sam ognil.

To je Folteja grizlo. Vedel je, da je Petrov vprico cele fantovske konte dejal:

„Žinja, če je Podlipnikov, da lahko počne, kar se mu zljubi.“

Osamljenost, ki jo je zima še povečala, je pognala Podlipnikovega še bolj proti Pečniku. Tudi Greta se je mehčala. V Folteju je rasla čudna zagrenjenost, rahel odpor proti Mojci, kakor da je ona vsega kriva. Vedel je, da ji dela krivico in to je razklanost v njem še povečevalo, toda osamelost je pritiskala nanj s toliko silo, da je bil jezen na vse.

Eno samo željo je še imel: da bi bilo kmalu vsega konec, da bi prišla Pečnikova k hiši, da bi se pričelo delo in trudnost.

Tedaj se bo tudi žobarenje zavoljo Mojce poglelo. Željo je motila žgoča misel, ki je nekajkrat ostala v Podlipnikovem:

„Tedaž bo v Melvičah tudi že zavekalo. Dolgo po veliki noči ne bo.“

Z Greto o tem nikoli ne žobarita. Oba se bojita.

Koj po novem letu je Pečnik pričel drezati. Bal se je, da bo Podlipnik začel odlašati, samo da bi mu ne bilo treba prehitro spreči. Pečniku pa je šlo sedaj samo zato, da Greto odda k Podlipniku. Čim dalje se cela stvar vleče, bolj je ne-

rodna. Že tako je dovolj jezikov. Ko bo Greta Podlipnikova, bo marsikaj drugače.

Podlipnik je vedel, kaj Pečnika grize. Da se stvar z Mojco ni tako zonegavila, bi Pečnik lahko še čakal. Zdaž je bil v stiski; nazadnje tudi dečki lahko kaj rine v glavo.

Pečnik je čakal na Podlipnikovo besedo.

Po svetem Boštjanu tisti dan, se je Podlipnik potegnil v Čajno. Vse noči sem se je grizel, na tistem klet sina in Kočarjevo, nazadnje je videl, da ni nobene poti več. Če zdaj odneha in pusti Pečnika, se mu bodo ljudje znova smejali. Tudi se je sramota že toliko razvedela po dolini, da bi vsaka gruntarska ne šla k Podlipniku.

Pečnik ga je pričakal z nasmehom. Dobro se mu je zdelo, da ga je pritisknil, zakaj vedel je, da se Podlipnik ni lahko odločil.

„V predpustu naj bo, da se jeziki zavežejo. In tudi najbolj čas imamo. Po veliki noči se bo odprlo delo in časa bo škoda.“

Podlipnik je govoril kakor da mu je ločitev od gospodarstva deveta briga in da se je odločil kar mimogrede. Pečnik je vedel, da laže.

Greti je bilo prav.

(Dalje prihodnjič)

FOLTEJ HOBAN:

Kočarjev Matevž

Ko je umrla stara Kočarka, so se ljudje kar drezali med seboj.

„Zdaj bo stari Hajman pritisnil.“

Saj niso privoščili Matevžu, tudi Marjani ne, toda misel se jim je zdela tako naravna in tako samo po sebi umevna, da niso čutili pravega usmiljenja. Mlada dva Kočarja nista prav pri pravi, čeprav se razumeta. Saj ne, da bi bila čisto brez pameti, za delo in garanje sta močno pripravna, vidi se pa, da nista pravšna. No, Kočarjev Matevž je bil že z mladega videti premaknjen in ko se je oženil, tudi ni mogel izbirati. Vesel je bil, da ga je Marjana vzela. Pameti mu res ni pomnožila, prinesla pa mu je pridne roke. In teh so pri Kočarju potrebovali, zakaj stara Kočarka, ki je včasih kar naprej tarbekovala, je nena doma obnemogla in ni bila za nobeno rabo več.

Stari Hajman, ki je imel Kočarko kakor mačka miš, je postal pozoren. Kočarjeva zemlja z bajto vred je na polovico še vedno Hajmanova. To Kočarka ve. Vendar Hajman ne more drugače, kakor da ji to še enkrat pove. Stari ljudje radi pozabljajo, posebno Kočarji, ki so s pametjo tako na tesnem.

Dober teden pred smrtjo stare Kočarce, je prišel Hajman na ogled. S sivimi mrzlimi očmi je ošinil bolnico, ji določil zadnjo uro in se spustil v pogovor.

Kočarca je vedela, po kaj je prišel. Poklicala je Matevža in Marjano in vprilo obeh je Hajman razložil, kako stoji z zemljo in z bajto.

Saj Matevž je vedel, vendar so ga mrzle Hajmanove besede docela potrla. Marjana je samo kimala in zmedena opazovala Matevža.

„Na polovici tvojega še sedim, Matevž. Na polovici, da veš. No,“ je zamahnil z roko „vidva sta pridna, izkopala se bosta iz dolga kakor otrok iz cunj. Vse s časom.“

Teden dni po Hajmanovem obisku je Kočarca umrla. Njene zadnje besede so bile: „Reveža!“

Zdaj so ljudje čakali. Hajman bo udaril. Saj bi morda že prej pa ni hotel zavoljo Kočarce. Mlada dva pa bo pogl.

Toda Hajman je molčal. Večkrat so ga videvali, ko je sedel za hišo in s prptimi očmi strmeli proti Kočarju. Komaj da se je premaknil. Kakor da s samimi očmi vleče Kočarjevo zemljo in bajto k Hajmanovi bogatiji.

Matevž in Marjana sta pokopala mater, mimogrede pozabila žalost in se zagnala v delo. Dolg na bajti je grizel kakor nadležen mrčes. Delo doma, delo pri gruntarjih, kar opletala sta, ko sta včasih šele po deseti ponoči pritavala domov. Zaslužila nista veliko. V jeseni

„Z rožami mu ne bo nastlano, seveda ne,“ je krehnil Matevž.

„Do takrat, ko bo zrastle, ne bo več dolga.“

Marjana se ni bala.

Bilo je ob mlačvi, ko Kočarjeva ni mogla več skrivati, kako je z njo. Delo se je nabiralo in Marjana ni mogla drugače, kakor da je hodila v tarbeh z Matevžem vred. Matevž ji je branil in jo silil, naj ostane doma, toda ni se dala ugnati. Če nekaj zasluži, je boljše kakor nič.

In je prišlo tisto strašno, ki je zasukalo Matevža kakor veter bilko. Ravno pri Hajmanu. Marjana je z drugimi vred vezala stepe. Vroče je bilo, da sam Bog ve kako, prah je sedel v nosu, v grlu in v očeh, po koži je žgalo kakor sam ogenj. Otepi okrog Marjane so rasli. Ni imela več prostora, da bi kam stopila. Skušala je stepe odmetavati od sebe, da bi ji ne bili v napoto. Dva je vrgla, tretjega, pri četrtem je čutila, da se ji je v trebuhu nekaj utrgalo, nezna na bolečina ji je zameglila oči in sesedla se je v slamo kakor spodsekana.

Matevž jo je na rokah prinesel domov.

Umrla je mesec dni po tistem, ko je Matevž klical zdravnika, je bilo prepozno. Zastrupljenje se ni dalo več ustaviti.

Ko so Marjano zagreblji, se je Matevž zaprl v koč. Še jedel ni. Hajman je prišel dvakrat na vrata, kljukal, toda Matevž se ni oglašil. Poklicati pa ga ni upal.

Matevž se je pokazal šele čez tri dni. Čudno spremenjen, z vrtinimi očmi.

Koj tisti večer so ga videli pijanega.

Stari Hajman se je sključil.

„Zdaj,“ so čakali ljudje.

Zdaj je Hajman zares udaril.

Matevž ga je samo gledal. Nobenega upora ni bilo v njem, čudno veselo je poslušal Hajmanovo brljanje.

„Kakor pač veš. Če mi odrineš še tisti dolg, mi je prav, če ne, bom dal prodati. Nekaj ti bo še ostalo.“

Matevž ni nobene rekel.

Dolga ni plačal. Pol leta je čakal Hajman, potlej se je ustrašil.

Dva dni pred prodajo je bil Matevž kar ves drug. Sedel je pred koč, se menil sam s seboj, se smehljaj in bil videti srečen.

Tisto noč pred prodajo pa je zažgal. Ko so švigali plameni spod strehe in skoz okna, je vsa vas planila po koncu. Na gašenje ni bilo misliti. Matevž je kakor nor tekal s krampom po travničku in razkopaval ledino.

Z norim smehom je gledal ljudi.

„Vse bom pokončal!“

Z divjo silo je razkopaval travo.

Niso ga mogli ukrotiti.

Ko so ga žandarji odgnali, je prišel stari Hajman, ošinil plamene in zmedene ljudi in na pol glasno dejal:

„Dolg bo tudi zemlja pokrila.“

In ga je. Matevžu ni ostalo prav nič. Ko so ga oddali v norišnico, je bil docela miren. Le krampa mu niso smeli dati v roke, kadar je delal na vrtu. Precej se je zaletel v travo in razkopaval kakor nor. Dva paznika sta imela dovolj dela, da sta ga ukrotila.

Zdaj plete cajne in jerbese. Dobre jerbese. Kakor včasih.

V njegovih motnih očeh je velika žalost.

Pravda za petelina

Matija Medved in Janez Puc z Dalnje-ga vrha sta bila dobra soseda in prijatelja. Imela sta lepe grunte, polne kašče žita in polne hleve živine. Mlada posestnika sta se poročila pred štirimi leti. Pridni ženki, Lenka in Meta, sta jima porodili vsaka po dva otroka, deklico in dečka, tretji pa je bil pri obeh na potu. Bila sta v botrinji. Zakaj bi tudi hodila, pa čeprav k sorodnikom, iskat botrov? Pomagala sta drug drugemu pri oranju, setvi, košnji, žetvi in mlačvi.

Tako sta živela Matija in Janez v božjem miru daleč od mesta skozi štiri leta. V petem letu spomladi se je pa hudobec Zdrahar zaklel, da ju spre.

Na vse zgodaj nekega jutra, ko še ni pokukala prva jutranja zarja izza gor, je sedel na plotu med dvoriščema obeh sosedov, si podpiral brado, se popraskal za ušesi in se zlobno smejal.

„Nekaj moram ukreniti, da mi poglavar ne posmudi čeljusti, ko se vrnem s potovanja. Hud je in divja po peklu, da vse trepeti pred njim, če ne delamo zdrahe. Moram jo napraviti med Matijo in Janezom. Kako pa?“

Tuhtal je, da bi si izmislil kaj prav izvrnega. Tedaj je zapel Medvedov petelin v kokošnjaku. Pucev se mu je odzval z enako močnim glasom.

O, ta Medvedov petelin! Gospodinja Lenka je bila ponosna nanj kot na svojo plemensko svinjo, ki jo je krmila z vso skrbnostjo, da srečno porodi tropico mladih prašičkov.

„Jo že imam,“ se je zlobno zasmejal peklenšček in zakikirikal tako glasno, da je zvalil Medvedovega petelina iz kokošnjaka. Počasi so mu sledile kokoške. Skočil je na plot in mogočno zapel. Tedaj se je prikazala na vrhovih gora zarja in kmalu nato so zaplesali sončni žarki v mlado jutro.

Hudobec Zdrahar je skočil s plotu na Pucevo dvorišče, odprl lesu in zopet glasno zakikirikal. Medvedov petelin mu je sledil na Pucevo njivo, posejano z ječmenom, za njim pa so pritekale kokoši. Tudi Pucev petelin je zvalil svojo jato za prijateljem. Obe kokoški družini sta se pasli na njivi, kjer je poganjalo zeleno žito. Tedaj je stopil Janez Puc iz

hleva. Ko je zagledal svoje in sosedove kokoši na ječmenovi njivi, ga je pograbila jeza. Zagrabil je debelo poleno in stekel na osredeč, ga zagnal med pasočo se jato in zadel Medvedovega petelina v glavo. Kokoši so se razpršile na vse strani, petelin pa je omahnil na tla. Zafrotal je še parkrat med zelenim nizkim ječmenom in obležal.

Hudobec Zdrahar pa se je v grmovju onkraj potoka zarežal, nato pa izginil brez sledu.

Janezu Pucu je bilo za hip neprijetno. Vedel je, da je bil ponosni in lepi petelin Medvedovi Lenki najljubša žival pri hiši. Toda le za hip. Takoj nato je zamahnil z roko in si mislil: „Zakaj pa ne pazijo na svojo kurjo zalego.“ Dvignil je petelina in ga odnesel pred vrata Medvedove hiše.

Lenka je videla skozi kuhinjsko okno, kaj se je zgodilo z njenim ljubljencem. Srce jo je zabolelo, in silno ogorčenje jo popadlo. Stekla je v hlev k možu in mu med jokom pripovedovala o krvavem dogodku. Matija je bil hiter kot burja in je kmalu vzkipek kot mlado vino.

„O, ti grda nesramnost! Še opraviči se ne. Iz zlobe ti ubija žival in jo vrže pred vrata. O, le čakaj, Janez! Ta petelin te bo drago stal.“

„Matijče, vrzi petelina pred njihova vrata! Jaz ga ne bom jedla. Preveč se mi smili ta lepa žival,“ je tarnala Lenka.

Matija je pograbil petelina in ga zagnal pred vrata Puceve hiše.

„Na, tu ga imaš. Požri ga sam! Da te ni sram, ubijalec, razbojnik,“ je rohnel razjarjeni Medved.

Puc je pritekel s svojo ženo Meto pred vrata in začele so se grožnje, prerekanje in preklinjevanje. Da ni pomirjeval razjarjenih sosedov Medvedov stric Gropa, bi se soseda stepla in sosedi zlasali.

Mrtvega petelina ni maral Medved ne Puc. Stric Gropa jima je svetoval prav.

„Skupno snejmo žival, pa prijatelji ostanimo in drugega petelina kupimo in mir besedi!“

„Kaj se vtikate v to reč,“ je godrnjal Medved.

„Sedaj naj dobi še nagrado, ker je

razbojniško ubil živalco!“ je vpila Lenka.

„Grdun je bil! Zakaj pa je šel na njivo?“ je ropotala Meta.

Gropa je bil pameten človek. Pobral je petelina in ga odnesel stari bolehnii Tafenci, ki je že komaj hodila ob palici in osebenkovala v soseskini hiši na koncu vasi.

Med sosedoma se je vnelo sovraštvo. Niti pogledala se nista več, niti ogovorila. Če sta se srečala, sta se ognila drug drugemu. Tako sta delali tudi družini. Le stric Gropa je gledal to zdrabo z žalostjo, a razprtih sosedov ni mogel pomiriti.

Kar je Medved obljubil, to je tudi storil. Šel je v mesto k odvetniku in na dolgo in široko pripovedoval zgodbo o ubitem petelinu. Odvetnik je vložil ovadbo zaradi zlobne poškodbe tuje lastnine in za žaljenje časti. Puc ni molčal. Tudi on je pohitel k možu pravice in vložil zasebno tožbo zaradi žaljenja časti.

Ko je bilo to prvo pravdanje končano in sta bila soseda obsojena zaradi žaljenja, Puc pa oproščen zaradi prestopka poškodbe tuje lastnine in sta oba morala plačati po 50 goldinarjev stroškov, nista odnehala. Pritožila sta se na okrožno sodišče, ki je pa njune utemeljene prizive zavrnilo. Zopet sta si olajšala mošnjičke vsak za 10 goldinarjev. Pravico sta pa hotela doseči. Medved je tožil za odškodnino, ker mu je Puc ubil petelina. Puc je tudi tožil za odškodnino, ker mu je Medvedova kokošja jata napravila na mladem ječmenu škodo. Pravda je tekla in tekla. Sodnik je skušal soseda poravnati, a bila sta trmasta in se nista hotela podati.

V septembru je porodila Medvedova Lenka čvrstejša fantka. Treba je bilo nesti h krstu. Babica Pepa iz Podkrajja je debelo gledala, da se Matija ni zganil in stopil k sosedu povprašat za botre. Matija se je popraskal za ušesi, storil pa ni ničesar. Drugega botra tudi ni šel iskat. Zdelo se mu je sramotno, da bi menjaval botre in kršil stari običaj.

Zgodilo se je, da je čez dva dni porodila tudi Meta krepkega fantka. Tudi Janezu je bilo nerodno prositi Matijo za botra.

Tedaj je pa babica Pepa vzkipeła in se razhudila v obeh hišah.

„Sramota za soseda, da ubogima otrokoma iz trme in medsebojnega sovraštva zadržujete krst. Počakajte še dan ali dva. Ali ne vesta, da otroka lahko čez noč umre! Take male stvarce so nežne. Vsaka sapica jim škoduje. A jaz ne bom več gledala tega pohujšanja. Otroka vzamem, pripravim povere in odnem z odejami ter ponesev v Zaplot, naprosim cerkovnika in njegovo ženo za botra in dam krstiti. Kaj porečejo ljudje in župnik, se pa brigajta vidva! Meni je le to mar, kar poreče Bog.“

Pepina pridiga je zalegla. Medved in Puc sta se praznje oblekla in s težkimi koraki prišla drug do drugega in prosila za botre. Ker ženi nista mogli k fari, ju je nadomeščala Pepa.

Ko so se vrnili od krsta, so napravili pojedino. Pri dobri vinski kaplj se je vsem razvezal jezik. Soseda sta sklenila, da končata neplodno in nepotrežno pravdanje zaradi petelina in živita poslej zopet v miru in slogi. Najbolj je bil ta dan vesel stari Gropa, ki je dejal: „Ali je bilo treba, da sta se skoraj pol leta prepirala za oslovo senco? Povabila bi bila drug drugega na petelinjo pečenko in mir bi bil v sosesčini. Tako se je vama pa smejala vsa vas, ko sta metala denar odvetnikom. Skromno nevestino doto je požrlo to neumno pravdanje.“

Matija in Janez sta poslušala in se praskala za ušesi in rekla: „Kar je bilo, je minilo. Pravdala pa se ne bova več.“

Trčili so s kozarci in še peli:

„En hribček bom kupil,
bom trte sadil,
prijatelje povabil,
še sam ga bom pil.“

Hudobec Zdrahar je oprezoval okrog oglov, mrmral in se napihoval, ker mu je zdraba uspela, a se je zaključek končal s spravilo in je krst rodil novo, še trdnjše prijateljstvo. Hudobec pa je z dolgim nosom odkrival v gozdove loviti polhe in je tam premišljeval, kako se bo opravičil svojemu poglavarju, ker je zdraba nehala s krstno vodo in soseskino spravljivo ljubeznijo. Tolažil se je s kletvijo in mrmral: „Kaj se bom jezil. Vedno ne morem zmagati.“

Modna tegovina

SAMONIG

nudi primerna darila za materinski dan, ki je 14. maja

BELIAK-VILLACH
Weilbriachgasse 12

sta se oba zagnala za gobami. Prehodila sta vse gmajne in v jesenskem soncu na plohih sušila narezane gobe. Suhe so vrgle nekaj, toda denar je romal k Hajmanu. Dolg se je za kapljo zmanjšal.

Pozimi se je Matevž zagnal v jerbese in cajne, delal hlevske metle in včasih presedel domala cele noči.

Po kapljah je lezel dolg s hiše.

Včasih se je v Matevževi šibki pameti nekaj uprlo proti Hajmanu. Sredi dela je obstal, namrgolil usta, toda Marjana je precej uganila:

„Počasi se bova že izkopala, Matevž.“

In kakor da ga je ujela v grešni misli, se je Matevž z ihto zagnal v delo in ni nobene rekel na glas.

Potlej je prišlo tisto, kar je oba presenetilo. Matevž se je čudno toplo nasmešnil, Marjana je bila zmedena.

Pri nas na Koroškem

BISERNO-MAŠNIK MIL. G. PRELAT VALENTIN PODGORC

Drugo nedeljo v majniku je v Gospe sveti svečana proslava šestdesetletnice mašništva mil. prelata Podgorca. Ob pol devetih je procesija od samostana v cerkev.

Ob devetih slovesna služba božja. Slovenski pridigar mil. g. prošt Benetek iz Tinj, nemški pridigar č. g. Eggenbacher iz Gospe svete.

Popoldne ob pol treh je v Celovcu v Kolpingheimu v Weltgasse, slavnostna akademija.

Vsi znanci in prijatelji so k cerkveni kakor tudi k izvenskveni slovesnosti prisrčno vabljeni.

ŠMIHEL PRI PLIBERKU!

V Šmihelu je vedno kaj novega! Prav slovesno smo obhajali škofovo vizitacijo in birmo. Številni slavaloki z lepimi napisi so pozdravljali nadpastirja. V Strpni vasi so postavili Strpnici svoj slavalok: „Šmihelska fara pozdravlja nadpastirja! Strpinski rod se klanja svojemu nadpastirju.“ „Srečna fara pozdravlja nadpastirja.“ Dvorčani in Genovečani so pred vhodom na pokopališče napravili cel drevored, ga prepletli z vencami in napisali: „Pozdravlja Vas župnija vsa, pozdravlja sleherni župljan.“ „Blagoslovljen, ki prihaja v imenu Gospodovem.“ „Blagoslovite našo župnijo.“ „Dobre ovčice pozdravljajo dobrega pastirja.“ „Dobri pastir pozna svoje ovčice in ovce poznajo Njega.“ „Pozdravljen, nadpastir, ponos in čast škofije.“ „Novi zvonovi pozdravljajo nadpastirja“, je bil napis na vratih proti stolpu in iz visokih lin pa so naznanjali ob treh popoldne novi zvonovi celi fari, da prihaja prevzvišeni v našo sredo. Ko so prišli škof do župnišča, so se podali takoj v cerkev in so tam vizitirali celo cerkev: oltarje, krstni kamen, kar odgovarja vse cerkvenim predpisom. Ogledali so si posebno severni zid naše mogočne farne cerkve, ki je precej vlažen in vlago dobiva od visokega nasipa na pokopališču. Pogledali so naše mašne obleke in pri tem so morali reči, da imamo krasne, dragocene stvari, da bi se lahko kosali s škofovo cerkvijo v Celovcu. Našli so vse v največjem in najlepšem redu. Nad vse lepo je bila okinčana cerkev in glavni oltar, za kar zasluži naša dobra Pepca Hudl javno priznanje in javno pohvalo.

Nato so imeli škof sejo cerkvenega sveta in župniškega odbora. Veliko se je storilo v zadnjih petih letih za hišo božjo in v božjo čast. Pokrila se je cerkev, renovirali paramenti in cerkvene sv. posode, napeljala električna luč, nabavili novi zvonovi itd.

Župnijski odbor naj bi pomagal dušnemu pastirju pri njegovem obilnem delu s svojo požrtvovalnostjo. Posebno prijazno in ljubeznivo so nagovorili naše očete in matere naših študentov, ki študirajo v Marijanišču in bogoslovju.

Ob peti uri je bil sprejem pred župniščem. Vsa župnija je bila zastopana. V imenu šole so ga z deklamacijo pozdravile najmlajše: Marica in Elica Kušej, Jernej Katrca in Trezka Dlopst, zadnja je bila najbolj korajžna in je tudi najlepše deklamirala. Nato je pozdravila škofa Krista Partl. Nato je pozdravila nadpastira Milica Kušej-Dvornikova iz Dvora. V topli besedi je pozdravil domači župnik in prosil blagoslova za vso župnijo, posebno pa naj bi bil zadnji dar sv. Duha, dar strahu božjega, darilo za ta veliki dan. Nato so pozdravile prevzvišene zastopane oblasti: župan Bistriške občine s svojim polnoštevilnim zastopstvom, župan blaške občine, župan globaške občine, kajti zadnja dva sta ja šmihelska farana in je precejšen del teh občin del naše fare.

V imenu Marijinega vrta je pozdravil škofa Valentin Čebul, v imenu mladine Dora Kušej-Davidova. Z vojaškim nastopom sta pozdravila škofa komandant orožniške postaje Šmihel in komandant carinske postaje na Bistrici,

prav lepo in umestno je nagovoril nadučitelj Loser nadpastirja in prestavil škofu svoje sodelavce pri vzgoji mladine.

Vmes je pel pozdravne pesmi moški, mešani in mladinski zbor, nato smo v lepem spredu spremljali škofa v cerkev, tam je bila kratka pobožnost, nato škropljenje grobov in molitev za rajne. Malo nestrpno so že čakali naši malčki na izpraševanje v krščanskem nauku. Škof so se prepričali, da so otroci zadostno poučeni, posebno sta se skazala prvi in peti razred. Otroci so odgovarjali odločno in sigurno, videlo se je, da so se dobro naučili katekizma.

V nedeljo je bila sveta birma. Otroci — birmanci in botri so se zbrali pred župniščem: Milka Kušej-Srienčeva na Blatu je v svoji dovršeni obliki nad vse lepo pozdravila nadpastirja. Sledil je pozdrav škofu v imenu vseh pričujočih birmancev in botrov cele župnije. Vauti Erika iz Rinkol je še enkrat v imenu župnije v vezani obliki pozdravila škofa. Slovesen vhod, škofova maša in škofova pridiga, po maši je bila slovenska pridiga.

Nato je prejel 164 birmancev zakrament svete birmе. Tokrat se je videlo, da je zakrament birmе res zakrament vojščakov Kristusovih, kajti bilo je v cerkvi več birmancev in botrov kot pa birmank in boter. Škof so birmali namreč 92 dečkov in 72 deklic.

Med sveto mašo in birmo je pel mešani zbor pod vodstvom Mihe Sadjaka, petje je bilo lepo in mogočno.

Dovršeno so bili podani soli. Vedno zopet vprašajo tujci, kje so bili ti pevci šolani? To so šolani pevci, drugače bi ne mogli podati takih pesmi. Šmihelčani dobro vemo, skozi katero šolo so šli naši pevci in upamo, da se bo v duhu te šole tudi naprej delovalo, potem bo naš zbor vedno na višku in preko višine navadnega podeželskega cerkvenega pevskega zbora, če se pa tega ne bo zavedal, potem bi bilo mogoče, da paše nazaj na svojo izhodno točko. Vsekakor pa je bila birma v Šmihelu kljub slabemu vremenu lepa verska manifestacija zvestobe in ljubezni do Matere svete Cerkve.

ŠKOCIJAN

(Feliks Ogris je umrl)

„Feliks je zbolel in je v celovski bolnici“, ta vest se je razširila lani novembra meseca v škocijanski fari. Vsi ljudje so pogrešali dobrovoljnega cestarja, ki se je z vsakim rad pošalil in rad „pohavžvav“. Pogrešala ga je družina, pogrešali so ga sosede, posebno pa so ga pogrešali naši cerkveni pevci. Saj je poznal celo vrsto lepih starih pesmi iz Roža, kjer je bil rojen; v družbi jih je pel in nas zabaval.

Upali smo, da bo kmalu ozdravel. Kdor je le utegnil, ga je obiskal v bolnici, vesti o njegovem stanju pa so bile vedno bolj resne in vznemirljive. Vsa, še tako neznatno zboljšanje nas je navdalo z novim upanjem, da se kmalu vrne zdrav med nas on, ki nam je bil vsem drag družabnik in tovariš.

Končno pa je zmagala zahrbtna bolezen, katero si je nakopal v zvestem izvrševanju svoje službe na cesti. Zanj ni bilo več rešitve. V nedeljo 23. aprila so ga pripeljali iz bolnice domov, kjer je želel umreti in biti pokopan v dragi škocijanski zemlji. V ponedeljek popoldan pa je zatisnil oči.

Žena je izgubila ljubečega moža, otroci vzornega in skrbnega očeta, pevski zbor dragega pevca, fara zgledega in značajnega farana in cesta umnega oskrbovalca. Vest o njegovi smrti je povzročila zato v vsej širni fari žalost in sočutje.

Mnogoštevilni žalujoči so spremljali rajnega k zadnjemu počitku. Pevski zbor je zapel svojemu nepozabnemu tovarišu žalostinke, g. župnik se je poslovil v lepih besedah od zvestega pevca in farana. Prevladalo je ganotje in bol in besede so izvenele v krčevit jok; jokali smo za Feliksom vsi, stari možakarji,

ženske, mladina in otroci.

Tvoj spomin, dragi Feliks, bo živel med nami. Spominjali se te bomo povsod, pri vajah, na koru, na cesti, na gozdanjih, in Bog naj ti bo dobri plačnik! Žalujočim sorodnikom prav iskreno sožalje!

KLOPINJ

(Piopivnikovemu očetu v spomin)

Kar nekam prazna se nam zdi škocijanska farna cerkev, odkar rajnega Piopivnikovega očeta ni več med nami. Saj so prihajali vsak dan k sv. maši, po potrebi nadomeščali mežnarja in ministrante, ob nedeljah in praznikih glasno molili sv. rožni venec. Skoraj bi rekli, da so zgubili v njih škocijanski župnik svojega kaplana.

Saj so bili rajni oče star, izkušen in iniciativen farni odbornik. Posebno je bila njihova skrb, da pride v vsako hišo katoliški list, tudi sami so prebirali mnogotere dobre liste in so tako izpopolnjevali svojo versko izobrazbo.

V svojem življenju so doživeli tudi veliko bridkega. Pred leti so izgubili kar naenkrat tri otroke, ki so po nesreči utonili v Klopinskem jezeru. Izgubili so v zadnji vojni sina Aleša, naslednika, sina Jožefa, bogoslovca, in sina Šimena. V mladih letih jim je umrla tudi hčerka, redovnica sestra Erminija.

Dolga leta so bili rajni oče grofski mlinar na mlinu šentpavelskih benediktincev na Žirovnici. Veliko so pomagali med vojno kmetom in revežem, da so se lažje preživljali. Bili so tudi pridni in štedljivi in so kupili s svojimi prihranki Gorjančevo kmetijo v Klopincu, kjer se tudi sedaj, ko so bili kot mlinar že v pokojni, stanovali.

Svoj življenjski večer so porabili za to, da so še drugim pomagali pri delu; pripravljal pa so se tudi na odhod iz tega sveta z vsakdanjim obiskom sv. maše, sprejemom sv. zakramentov in z verno molitvijo. Bog nam daj še teč takih mož in vzorov, saj po njih se javno in farno življenje oblikuje.

Rajnemu očetu izrekamo lepo hvalo za vzorno življenje. Bog jim bodi obilni plačnik!

ŠT. RUPERT PRI VELIKOVU

Minulo nedeljo so šolske sestre zaključile polletni zimski gospodinjinski tečaj. Sad truda in pridnosti deklet pa smo videli v pestri razstavi ročnih del in kuharskih izdelkov. Posebno so ugajala pripravljena ročna dela, ki jih gospodinja rabi tudi vsak dan v svojem domu. Dober okus v izbiri barv in blaga pa je itak posebnost šolskih sester v Št. Rupertu.

Prosvetna prireditev je sledila v telovadnici z uvodnimi besedami gđ. Cilke Tomaževe.

Dvorana je bila nabito polna, ko nam je slavnostni govornik č. g. župnik Kasselj govoril o velikem pomenu dobre gospodnje, ki ni samo večja kuhinja in kmetije, marveč je tudi umsko in srčno izobražena, da bo mogla dajati svoji družini in svojem domu kos domače kulture. Čas zahteva globokih mater, ki se ne plašijo vsakdanjih skrbi, ki jih pač življenje nalaga. Vse dvorana je z mogočnim aplavzom nagradila izvajanja g. govornika.

Sledile so igre in petje. V igri „Kraljestvo rož“, so dekleta pokazala, da so kos v besedi in melodiji tudi težkim nalogam. „Rdeča kapica“ je našla pri občinstvu mogočen odmev. Ubrano petje je prikazovalo dobre glasove gojenk in tudi izvrstno šolo.

Rajanje deklet v narodnih nošah pa je posebnost te krasne prireditve.

Ker je bil donos letošnje prireditve namenjen za nove zvonove šentrupeške fare, se je po prireditvi ob velikem zanimanju tistih, ki so prinesli kaj več denarja s seboj, vršila licitacija tort in peciva.

V celoti pač lahko ugotovimo, da dobro blago samo sebe hvali in kdor je v šoli vse videl in tudi s srcem doživel, ta bo tudi znanostni iskren in dosleden zagovornik zavoda šolskih sester in slovenskih gospodinjinskih tečajev, ker ni nihče v stanu to nadomestiti, kar vrši jo šolske sestre.

POGERČE V PODJUNI

Dne 27. aprila smo pokopali v Št. Vidu rajno Rotarjevo mater, Marijo Wu-tej, v 82. tem letu njene starosti. Rajna je bila pridna in vzorna gospodinja in dobra verna mati. Veliko število žalujočih je pričalo o njeni priljubljenosti. Bog ji daj večni mir!

BAČE OB JEZERU

Leta 1938 je bil izdelan načrt za izsuševanje našega močvirja, ki obsega 130 ha in je last kmetov iz vasi Bače, Pogorje, Dvorca, Malošč in Štebna.

Že pred štiridesetimi leti so hoteli kmetje izvršiti to delo, vendar so zmiraj podlegli tistim mogotcem, ki so bili na videz tudi kmetje z večjim obsegom polja, vendar so imeli svojo življensko podlago pri barantanju in kupčiji in so bili zainteresirani le na tem, da se je kmetu godilo slabo, da je bil ta navezan na njihovo milost.

Časi pa se vendar spreminjajo in minuli so tudi taki ljudje in kmetje vedno bolj času primerno gledajo na svojo zemljo, v katero nočejo samo zalagati svojega truda, marveč zahtevajo od nje tudi doprinos. Le v takem gledanju je v bodočih trdih časih kmetu še dan izgled, da bo obstal.

Da se prizadetim kmetom v tem pogledu pomaga, so se sami združili v drugi in izvolili na svojem združenem zborovanju za načelnika Jožefa Trunk, pd. Zavernika iz Bač. Načelniku bo pomagal pri delu 15 članski odbor.

Z delom bodo pričeli predvidoma leta 1951. Prispevki na ha bodo verjetno znašali okoli 2800 šil. Seve je ta vsota za kmeta precej visoka, vendar se je ne sme ustrašiti, ker bo pač moral za to enkratno važno delo žrtvovati govedo iz svojega hleva. S tem pa si bo ustvaril podlago, da bo mogel znanostjo rediti govedo več, ker bo pač imel zadosti kreme. Kmetje pa bodo imeli tudi možnost, da z vožnjo s konji odslužijo svoj del.

Kmetje iz vasi Pogorje sicer zaenkrat za ta načrt niso posebno navdušeni, morajo pa pomisliti, da pridobi zemlja izdatno na vrednosti in če te zemlje radi velike oddaljenosti ne bodo hoteli ali mogli sami obdelovati, jo bodo lahko drago prodali.

ŠT. JAKOB V ROŽU

Zaključek gospodinjinskega tečaja

Vsako leto koncem aprila ali v začetku maja Št. Jakob čudno oživi. Tudi letos je na lepo sončno nedeljo 30. aprila vse hitelo v samostan v Št. Peter. Dekleta gospodinjinskega tečaja so pred svojim odhodom pokazala, česa so se naučila v teku šestih mesecev.

Na zares lepi razstavi smo občudovali ročne izdelke naših deklet. Kako nam je bil všeč kmečki kotiček z Marijinim kotom nad mizo. Namizni prtji, zavese, pregrinjala na domačem prtu so tako lepo izpadla, da bi jih človek kar gledal. Zlasti omenbe vredno pa je posteljno pregrinjalo z vrtnicami tam v kotu. Marsikatera si je želela kaj takega. Umetno pletenje je spet pričalo, kako pridnih rok so bila naša dekleta.

Pa ne samo za oči tudi za želodce so pripravile presenečenje. To je privlačevalo posebno otroke, ki se niso mogli odtrgati od zajčkov, ježa, zelo lepih tort, sladkih piškotov in najrazličnejšega drugega peciva.

In potem še presenečenje v dvoranici, ko so tudi z živo slovensko besedo pokazale, česa so se naučile. Pesmi, deklamacije in prizori so pritegnili vso našo pozornost.

Prisrčna zahvala častitim sestram, ki se vsaka po svoje tako nesebično trudi za blagor naših deklet, č. s. prednica skrbi za hišo in vadi dekleta v šivanju, koliko pridnih „šivankaric“ je še vzgojila. Č. s. Hijacinta še vedno skrbi za lepo petje, ker ve, kako pesem blaži srce. Č. s. Silvestra je skrbna Boštjančičeva gospodinja. Rože ima rada, ovčke, putke in svinje oskrbuje z vso vestnostjo. Č. s. Josipina vrtnarica in perica ima tudi mnogo dela in skrbi na svojem področju. Č. s. Benvenuta pa vse zna in jo zato povsod hočejo: v šivalnici, v kuhinji, na polju, v hlevu, v mlinu in celo pri elektriki in vodovodu popravila škoda in napake. V kuhinji ima glavno besedo č. s. Blazila. Ima važno in težko nalogo: vsak dan nasititi toliko lačnih želodčkov. Malčke s. Celina varuje, jih lepo uči in pazi da se jim kaj ne zgodi. In č. s. Ervina, blaga voditeljica deklet, ki se trudi pri vzgoji in pouku naših bodočih mater. Naj Bog vsaki posebej in vsem skupaj poplača njih trud in delo. Jezus v kapelici vsem daje moč in vztrajnost delati dobro.

Častite sestre, še v bodoče tako lepo skrbite za naša dekleta. Z lepim življenjem vam bodo povračale to skrb.

Živino na pašo

Ko pride pomlad, se tudi človek neka-ko poživljuje in komaj čaka nato prvega sočivja, prve zelenjave ali pa prvega sadja. Saj to nujno zahteva pravilna prehrana. Pa ne samo naše, tudi živalsko telo zahteva za pravilni razvoj mnogo gibanja v prosti naravi in primerno krmno. To krmo z vsemi potrebnimi hranilnimi snovmi in zadostno gibanja pa dobijo živali na paši.

VAŽNOST PAŠE

Paša pa ne samo, da daje živalim možnost boljšega razvoja telesa, da postane tako telo bolj sposobno za delo, bolj sposobno za čim boljše izrabo krme in za pridobivanje telesne teže in za razvoj večje mlečnosti, paša napravi živalsko telo tudi bolj odporno proti raznim boleznim. Živali, ki so bile vsaj v mladosti na paši, so zato tudi veliko bolj zdrave.

Paša pa tudi v veliki meri poceni re-žo naših domačih živali. Saj je dokazano, da stane en kilogram žive teže, ki jo pridobi žival na paši, samo polovico tega, kakor pa stane en kilogram žive teže pri krmljenju v hlevu. Že samo go-špodarski ozir bi morali biti torej za vsakega predvarnega kmeta merodajni, da pridejo mlade živali na pašo, kjer pridobijo največ na teži. Ako so mlade živali celo leto na paši, dosežejo že jeseni tako težo, kakor bi jo pri čisto hlevski reji dosegle šele koncem prihodnje zime. Take živali moremo nato preko zime krmiti veliko bolj enostavno in si zato prihranimo izdatke za krepko krmo.

Na dobri paši bi moralo pridobiti dvoletno govedo od spomladi do jeseni okrog 100 kg žive teže. Vemo pa sami iz lastne skušnje, da se to ne dogaja vedno in da pridejo včasih jeseni živali s planin in s pašo z manjšim prirastkom žive teže, kakor pa bi bilo potrebno in pravilno. — Kje je vzrok temu slabemu uspehu pašo? Vzrok moramo večinoma iskati v tem, da živali na pašo niso bile pravilno in zadostno pripravljene.

PRIPRAVA NA PAŠO

Pravilna priprava na pašo je torej eden prvih in glavnih predpogojev za to, da živali ostanejo na paši zdrave in da pašo pravilno tudi izrabijo. Predvsem je potrebno to, da prehod od popolnoma hlevske reje in suhe krme na pašo ni prehitel. Saj je vendar hlevska reja in pa suha krma v hlevu popolnoma nekaj drugega kakor pa pašo. Že pri odraslih živalih moramo paziti, da prehod od suhe krme in od hlevskega krmljenja na zeleno krmo ali pa na pašo ni prehitel. Toliko bolj moramo biti zato pazljivi pri mladi živini.

Pozimi so se živali navadile na hlevsko rejo. Zaradi višje toplote v hlevu imajo le malo razvito takozvano podlanko, to je mehka spodnja dlaka, in se zato lahko prehladijo, ko pridejo naenkrat na pašo. Zlasti začetkoma živali še niso utrjene, vsak dež jim zunaj na paši lahko škoduje in ob hladnih dnevih se lahko prehladijo. Posledica vsega tega pa je, da živali ne pridobivajo na teži, nasprotno na teži še celo izgubljajo. — Zato moramo živali začeti izpuščati iz hleva že meseca aprila, da se navadijo na sveži zrak, da se zunaj pregibljujejo, da postanejo tudi parklji bolj močni. Seveda v tem času živali zunaj še ne dobijo pašo, vendar pa se polagoma utrdijo. Ako ženemo nato živali na planine, take živali veliko lažje tudi prenašajo naporno pot na planine.

OD SUHE DO ZELENE KRME

Ker ne sme biti prehod od suhega krmljenja na zeleno krmljenje prehitel, bomo tudi že nekaj tednov pred stalno pašo, vsekakor pa vsaj kak teden preje, predno gredo živali na pašo, začeli živali navajati na zeleno krmo. Ako tega ne napravimo, je nevarnost, da živali pozneje, ko pridejo nenadoma od suhe krme na zeleno krmo, zbolijo. Ena naj- navadnejših pa tudi zelo nevarnih bolezni takega nepravilnega ravnanja je driska, ki jo nato le težko in počasi zdravimo, živali pa izgubljajo na teži, namesto da bi na teži pridobivale.

V prvem času prehoda od suhe krme na zeleno krmo bo glavni del krme še vedno suha krma. Prehod na samo pašo pa je najprimernejši tako, da kakih 14 dni do tri tedne preje, predno gredo živali na stalno pašo ali pa na planine, spustimo živali na travnik ali na pašnik blizu doma. Predno pa gredo živali na tako pašo, dobijo še nekaj suhe krme v hlevu. Ta obrok suhe krme pa nato vsak dan zmanjšujemo, dokler s krmljenjem v hlevu popolnoma ne prenehamo in so se živali že navadile na samo zeleno krmo.

NA SKUPNI PAŠNIK — ZDRAVE ŽIVALI

Predno gredo živali na stalno pašo, jih moramo tudi navaditi na to, da pijejo svežo in čisto vodo zunaj na paši. — Predno gredo živali na skupni pašnik, moramo biti prepričani, da nimajo kakih nalezljivih bolezni. — Ako imajo živali pod kožo podkožno ali goveje zolje, moramo te na vsak način odstraniti, predno gredo živali na pašo. Uničiti pa moramo tudi uši, ki so večinoma na vratu, za tilnikom in na koreninah rogov ter na ušesih. Dlako postrizemo in nato ta mesta nadrgnemo z mešanico petroleja in malo svinjske masti. To moramo nekolikokrat ponoviti.

Vse priprave na pašo pa ne zadošča-jo in vse to ne pomaga k dobremu uspehu pašo, ako pašnik sam ni dober, ako ni pravilno oskrbovan, ako živalim ne daje zadosti pašo. Zato je tudi eden prvih predpogojev uspehov na paši dober in pravilno oskrbovan pašnik.

Se to moramo omeniti, da na planinski pašnik ne spadajo mlade živali, ki še niso stare eno leto. Te živali naj se pasejo na dobrem pašniku doma in morajo dobivati poleg pašo še deloma tudi krepko krmo.

**ZEBLJI MESANI
LOPATE
ZELEZNE GRABLJE
POMOŽNE PALICE za sajenje
ROČNE ZAGE**

G. Feick

Železo, kovine, stroji

Celovec - Klagenfurt, Salmstraße 7
Telefon 1486

PRI NAS NA KOROŠKEM ŠT. ILJ

Beremo v naših časopisih, kako so obhajali veliko noč tu in tam, kako je bilo pri nas, pa nihče ne poroča.

Pa mislim, da tako lepo in slovesno nikjer ni bilo kakor je bilo pri nas. Dolga procesija se je vila iz Št. Ilja proti Humcu. Toliko moč in žena in toliko mladine že dolgo nismo videli zbrane kakor pa pri velikonočni procesiji, celo leto jih ni bilo videti toliko v župni cerkvi. — Vse se je veselilo in radovalo.

Pa je tudi čas temu primeren. Vse se prebujajo iz zimskega spanja, vse se prebujajo k novemu življenju, kamor koli se ozremo.

Na velikonočno nedeljo je bilo pri sveti maši, ki je bila že ob 4. uri zjutraj, spet izredno lepo število vernikov. Vse je predramil velikonočni strel, vse je prihitelo, mlado in staro, v cerkev in veliko število jih je tudi pristopilo k mizi Gospodovi. Pevci so peli velikonočne pesmi, da bi jih kar naprej poslušali. Do srca nam je segla beseda gospoda župnika o pomenu velikonočnega jutra.

Po končani sv. maši je bilo darovanje okrog oltarja. Tudi tega darovanja se je udeležilo veliko število vernikov, skoraj vsi farani so prišli, od blizu in daleč, humška Marija pa je hvaležno sprejela vsak, tudi najmanjši dar.

Denar pa je tudi v resnici potreben, ker bo treba prenoviti vso cerkev. Že dolgo smo debatirali, se razgovarjali in posvetovali, kaj bo vse treba popraviti. Končno smo se sporazumeli in obnovitvena dela bodo izvršena v takem obsegu, da bodo tudi tisti, ki so sedaj samo zabavljali, radi primaknili svoj stotak. Strelo iz opeke so napravili že v jeseni in sedaj temeljito delajo v notranjščini.

Akademski slikar g. Jerina izgotavlja lepe fresko-slike. Nato pa bo popravil in na novo pozlatil vse oltarje. Nekatera slikarska dela bo izvršil tudi slikar Florjancič iz Lipe. Mizar bo napravil nove stole in najbrž tudi vrata, ker sedanja v prenovljeno cerkev pač ne bodo več spadala. Upajmo, da bo tako do bin-košti ta znana in priljubljena Marijina cerkev zažarela v vsej svoji lepoti.

Se posebej prosimo vse one, ki so že večkrat obiskali v raznih potrebah in težavah Marijo na Humcu, naj bi vsak po svoji moči prispeval. Vsak majhen dar bo hvaležno sprejet. Darovali naj ne bi samo sedanji domačini, tudi do onih se obračamo, ki so bili v naši fari, danes pa živijo drugje. Naj ne bi pozabili na svojo domačo faro. Zlasti mislimo pri tem na naša dekleta, ki so se poročila drugam, mislimo na Micijo v Svočah, Uršijo v Velinji vasi, Nežijo pri Rožku, Micijo na Kostanjah, Nežijo v Krivi Vrbi, Micijo v Golšovi in še na mnogo drugih, ki jih pa vseh ne moremo napisati, bilo bi treba preveč prostora. Vse naj bi prispevale in pomagale tako k olepšanju našega svetišča.

Prispevali pa naj bi tudi fantje, ki so klicali humško Marijo na pomoč v največjih nevarnostih na fronti in so se srečno vrnili v domovino. Vsi ste bili uslišani, skazite se sedaj hvaležno z malim darom; Marija vas tudi v naprej ne bo zapustila.

Prispevajo naj tudi vsi oni tam preko Drave, ki vedno z velikim zaupanjem prihajajo na Humec. Vsi naj se sedaj spomnijo svojih obljub in zaobljub in pomagajo z denarnimi prispevki, da bo Marija videla, da jo ne prosimo samo pomoči, da smo pripravljeni tudi nekaj žrtvovati v njeno čast in v okras njene- ga svetišča.

Malo smo se oddaljili od opisovanja naše velikonočne slovesnosti. Ko smo se v lepem velikonočnem jutru vračali na svoje domove, smo premišljevali o veliki resnici, da mora za vsako veliko noč biti preje križev in trnjevi pot in da mora biti preje veliki petek, ker brez trpljenja ni vstajenja, ni velike noči. Tudi naš narod je hodil po trnjevi poti in še hodi, upajmo pa, da je veliki petek že preživel, saj je bilo trpljenja že zadosti, še preveč. Upajmo in srno pre- pričani, da tudi nam že vstaja zarja vstajenja in velikonočnega jutra.

Dobra obleka

za
gospe, gospode, otroke, narejena
in po meri pri

Walcher

CELOVEC-KLAGENFURT
10. Oktober-Str. 2, tel. 22-73

Z. I. M:

Zvesta seca

(7)

Kratka vsebina iz prejšnjih števil
za lažje razumevanje novim bralcem.

Stara Rutarica se na svoj 85. rojstni in godovni dan spominja svoje mladosti, vseh žalostnih in veselih dni, ki jih je do-živela v tem času. Življenjsko zgodbo pripoveduje mladi sosed, ki hoče lik te pridne koroške žene in matere prikazati tudi nam.

Pri Mlinarju v Vrbicah so na dan sv. Neže pred davnimi leti dobili deklico Nežko. Dedej so ji prerokovali mnogo trpljenja in žalostnih dni, kar pač navadno vsakogar doleti. Neži je bila med mnogimi Mlinarjevimi fanti edina hčerka. Botra Lena, ki je bila šivilja, ji je mnogo pripovedovala o zanimivih re-čeh, ki jih je brała v knjigah. Tudi de-klina in bratje so se na ta način navdu-šili za Mohorjeve knjige, ki so se šele začele utirati pot med ljudstvo.

Neži je že čisto mlada morala popri-jeti za delo. Bila je najprej varuhinja najmlajšega brata Hanzeja. Nekoč so jo češnje zapeljale, da je nanj pozabila, in so ga skoraj do smrti opikale ose. Po tem dogodku se skoraj ni več igrala.

Nekoč so jo fantje izbrali za Miklovo Zalo, ko so igrali Turke. Tedaj jo je ujel Rutarjev Roki, ki je igral turškega paša. Obljubil ji je, da jo enkrat prav zares in za vedno popelje na svoj dom.

Neži je odrasčala. Pri Rutarju pa je šlo vse narobe, ker se je oče vdajal pi-jači. Otroke je stric duhovnik (mate- rin brat), spravil od doma: v uk, v šolo, da bi se ne poprijeli slabega zgleda. Ro-ka je poslal v samostan v Št. Andraž, kjer se je izučil za peka in kuharja. Ma- ti je po nenadni očetovi smrti sama vo- dila gospodarstvo. Vse trpljenje se ji je pa poznalo, bila je strašno izmučena in izčrpana.

Mlinarjevi pa so rastle. Kot je znal atej, tako so se tudi vsi fantje učili god-be. Včasih je v prostorni izbi vse pihalo in prhalo, da so mamo in Nežijo že ušesa bolela. Nekoč pa je beračica Meta, ki so ji pravili tudi C'mna, prinesla izmišlje- no vest, da je Neži na ženitvi. Mama se je bala, da bi dekle samo po srcu kaj ne izbiralo, zato je poslala k Reberniku svojega moža, naj bi se zgovorili zaradi Nežike. Neži pa je na skrivaj le rada po- mislila na Rutarjevega Roka, čeprav je vedela, da je neumna nanj misliti.

Medtem se je oče že zgovoril z Reber- nikovimi, da pridejo k Mlinarju na ogle- de. Ko je mama Nežijo o tem povedala, je bila ta odločno proti.

Sicer krotka Neži je trmasto gledala v tla in odločno dejala: „Mama, Reber- nikovega nočem! Na vasi sem zadnjič slišala, kako so dekleta o njem govorila. Ena je dejala: „Zabit je kot vol“ in ne- ka druga: „Trd ko panj.“ Tretja pa je še dostavila: „Neumna tista, ki ga bo vzela.“

„Le kaj hodiš na vas take čenče po- slusati“, je bila huda Mlinarica. „Tako so gotovo samo kajžarske govorile, ki še sanjati ne smejo, da bi kak trden kmečki fant vprašal po kateri, Boš vi- dela, kako dober mož in gospodar bo!“

„Seveda bo, samo moj ne!“

Mama je bila ob tem odgovoru še bolj presenečena. „Ali žinjaš, da bo kak grof ali mestjan vprašal po tebi. Le dobro ti hočeva z atejem, ti pa srečo odrivaš od sebe kot nerazsoden otrok. Tudi me- ne niso vprašali, če hočem k Mlinarju. Zdaj sem pa kar zadovoljna. In pomisli, kako bi Rebernikovi zamerili, če bi po- vedali, da nočeš doli in še celo, če bi jim prišlo na ušesa, kaj si o Foltu izrekla.“

„Mama, lepo vas prosim, ne silite me k Reberniku! Rajši ostanem za vselej doma kot da bi šla tja.“ Solze so ji si- lile iz oči in mati je čutila stisko dekle- tovega srca. Pri sebi je sklenila, da bo z možem o tej zadevi še govorila. Edino hčer ima, ne hotela bi, da bi bila neza-

dovoljna ali celo nesrečna. Upanja pa ji ni hotela dati, saj je predobro poznala očetovo navado. Če si je nekaj v glavo vbil, je to tudi izpeljal.

Z vozom se je bližal kapusju gospo- dar. „Neži, domov idi in zaneti ter pri- stavi za močnik,“ je mati velela hčeri. Hitro se je Neži zgubila ateju spred oči, da bi ta ne zapazil sledi solza.

Ko je imela pred seboj vse Vrbice, ožarjene z zadnjimi žarki poslavljajoče- ga se sonca, ki je sililo za Dobrač, je jasno videla tudi Rebernikov dom. „Rajši ostanem za teto“, je še enkrat potrdila in pohitela s polno glavo težkih misli domov.

Na njivi pa se je razvil tale pogovor:

„Nani, ali si že dekletu povedala, da bo nevesta?“

„Že.“

„In?“

„No, Neži pravi, da je še časa dovolj žinjati na možitev. Zelo zavzela se je, ko sem ji povedala tvojo odločitev.“

Žena je oprezno napeljevala na svoj mlin. „Morda bi pa res še nekaj časa počakali, dovolj ima kraja doma.“

„V začetku si pa ti silila“, je ujezilo moža. „Pri Reberniku bom rekel, naj kmalu pridejo snubit.“

(Dalje prihodnjič)

Slavenske oddaje v radiu

CETRTEK, 4. maja:

14.30—15.00: Poročila, pouk slovenščine, zdravniško predavanje, lahka glasba.

PETEK, 5. maja:

14.30—15.00: Poročila, pregled tiska, pestra glasba.

SOBOTA, 6. maja:

9.00—9.30: Poročila, ura za mladino, lahka glasba.

NEDELJA, 7. maja:

7.15—7.45: Duhovna obnova, pester jutranji spored.

13.30—14.00: Ženski zbor iz St. Lenarta poje narodne pesmi.

PONEDELJEK, 8. maja:

14.30—15.00: Literarna oddaja, lahka glasba.

TOREK, 9. maja:

14.30—15.00: Poročila, pouk slovenščine, gospodarsko predavanje, kmečka glasba.

SREDA, 10. maja:

14.30—15.00: Poročila, gospodinjstvo, predavanje, kmečka glasba.

CELOVŠKI RADIO

V zvezi z radio-oddajo 23. aprila 1950 smo prejeli sledeči dopis, ki ga objavljamo v celoti.

„Včerajšnja popoldanska radijska oddaja v Celovcu je bila brezdvoma med najlepšimi, kar smo jih imeli preko te postaje. To lepo petje, ti ubrani glasovi in končno tudi srečno izbrane pesmi so nas vse prijetno iznenadile. V duhu stisnem vsem pevcem in posebno pevovodji desnico ter k temu uspehu prisrčno čestitam. Naj še omenim, da sem tudi sam veliko deloval na tem polju in prav zato vem tudi ceniti tak nastop, ker mi je znano, s koliko požrtvovalnostjo in trudom je zvezan tak nastop. Poznam pesem „Tam, kjer pisana...“ kako je težka in kako lepo in čisto so doneli težki akordi! — Vsem ki so pripomogli k tako lepo uspelemu nastopu, kličem krepak „Bog živi!“ Vaš V.

Tudi mi svežim „Slavčkom“ iz vsega srca čestitamo k uspehu z željo, da bi jih kmalu zopet slišali v radiu ali pa na odru.

RADAR NAPOVEDUJE NEVIHTE

Britanska prekomorska letalska družba dela v bližini Singapurja poskuse za novo uporabo radarja, ki bo verjetno znatno pripomogla k varnosti in udobnosti potovanja z letali.

S temi poskusi so pričeli na zahtevo ministrstva za civilno letalstvo z namenom, da se ugotovi, kako uspešno napoveduje radar bližanje neviht.

Britanska tvornica ECKO je izdelala novo radarsko napravo, ki so jo namestili na vodnem letalu vrste „Short Pythe“, ki je najprikladnejše za take poskuse. Po znanem načelu radarja se visokofrekvenčni valovi, ki jih oddaja aparat, odbijajo nazaj na svojo izhodiščno točko, čim pridejo v dotik z nekim tujim predmetom.

Novi aparat so že poskusili pri različnih vrstah oblakov z globino od 4500 do 12.000 metrov. Debelino oblakov v izmeri 7500 metrov je naprava napovedala že na razdaljo 60 km.

S temi napravami je lahko letalo že v naprej obveščeno o središčih zračnih neviht na toliko razdaljo, da ima še čas spremeniti smer in se izogniti nevihti. Poskusi so poleg tega dokazali, da ni treba letalu nikdar spremeniti popolne smeri, pač pa zadostuje, da se vzporedno s progo odmakne za en kilometer izven področja, ki ga zaznava radar.

Ta aparat so uporabili tudi za ugotovitev ozemlja, ki ga namerava letalo preleteti. Ta postopek je dal že dobre uspehe, vendar pa točnost njegovih ugotovitev zavisi od vrste ozemlja in višine letala. Boljši uspehi so v primerih ravnih področij in brez ovir, kot so na primer velike reke in jezera ali kadar gre za osamljene visoke planote.

Oblika obale, kateri se letalo približuje, se da z radarjem točno ugotoviti tudi takrat, kadar je vidnost najslabša.

Rutarjev Jur

„Odkod pa je ta zopet prišel ali kdo pa je tega zopet prinesel“, porečejo tisti, ki so me svojčas že poznali. Drugi mlajši pa bodo rekli: „Gotovo zopet kak kopriča, ki nikdar ne pozebe!“ Ni me bilo celih dolgih tisoč let, ker sem celih tisoč let in še nekaj čez — služil „tisočletnemu rajhu“ in za vso to dobo sem dolžan mojim Korošcem „račun ob tega mojega hiševanja“ in tako bom začel in ne bom zahteval, kot oni v sv. pismu, tako dobroto, da bi mi črtali kar deset talentov. Tisti ki me poznate, veste še moj naslov:

Rutarjev Jur, ali Georg Rotter, Podlesce, pošta Mokrije, nemško se je reklo: Podlescen, Post Mokrijen. Ta naslov se je nekoliko spremenil, kar sem opazil šele, ko sem se po „tisoč“ letih vrnil nazaj in videl na vaški tabli namesto Podlescen — Podlesitzen! Ker pa smo v Avstriji ohranili vse, kar je bilo „dobrega“, na primer tudi vse davke in uradnike, tako je tudi ostalo še do danes „Podlesitzen“. Saj na primer tudi slišimo na veliki petek v pasijonu, da se tista njiva, ki so jo kupili za trideset srebrnikov, imenuje do današnjega dne „Hakeldama“. Enako pri nas!

Tisti veliki teden, ko smo samo marširali in peli, godli in plesali, da se celo naša domača takomenovana „Krawall-Kapelle“ ni mogla spočiti, dasi jo prej nihče nikdar ni klical, sem prvič stopil v vrste in marširal po vasi. Doma mi je koza skoraj glado poginila, sem žal bil in sem še neoženjen, in mati so tedaj, kot skoraj vsako vigred, ležali bolni. Dela tudi nisem imel preveč, ker je moja sezona jeseni, delam namreč še vedno cikle in na vigred je v tej stroki malo naročil. Tako sem eno ali skoraj dve leti preživel, dasi sem kmalu začutil neke skrbi, ko me je neki čevljarški učenec, t. č. „vormilitärischer“ vaditelj, po vojaško pokregal in zagrozil, da bom še druge strune slišal, ker se nisem odzval njegovemu „povelju!“

No, pa ni bilo treba predlogo čakati in že je gmelno in prvi so že imeli čast služiti novi veliki domovini. Malo me je skrbelo, mati so namreč leto po „osvoboditvi“ umrli in ako bi mi že prej ne „preskrbeli“ stare Mojce, ki je gostovala na občinske stroške koncem vasi, da jim je stregla in sedaj „gospodinja la“, meni, bi moral kajžo zapreti in kozo prodati, tako pa je šlo v tem slučaju „gospodarstvo“ tudi brez mene naprej, ker Mojca je bila vsega vajena in se je v hišne „predpise“ že vživela.

Vse, kar sem imel še v zalogi, orehovih plohov in celo usnja, sva z Mojco ponoči malo „djala na stran“, kot se je diplomatično reklo. Tako sem še nekaj časa doma poslušal „sondermeldunge“, ko mi nekoč prinese pismonoša tisto tako presunljivo karto: Na daljni sever, na Norveško. Tako daleč je že segalo tedaj naše cesarstvo ali kakor se je že reklo. Ne vem ali nisem bil dovolj navdušen ali pa nisem imel talenta za vojake, ker vse sem nekako nerodno napravil in predstojniki — U. v. D. ne morda sedanjí V. d. U. — so imeli velike težave z menoj in jaz še večje z njimi.

Bil sem tudi preveč odkritosrčen in tako se mi je zgodil poleg več drugih tudi tale slučaj: Peli smo vedno in povsod, trudni in spočiti, lačni in bolni. Ni blo treba znati ni kakega besedila, ampak ksamo dovolj glasno je blo treba peti. Zato se nisem naučil teh besedil in ko me vprašajo, naj povem besedilo „Deutschland, Deutschland“ in kako se je že reklo „Horst Wesel“, nisem imel pojma. In ko so me vprašali, kaj sem delal v Avstriji, da še tah pesmi ne znam, sem rekel, da „cokle“. Ko so me pa vprašali, kaj smo peli, sem zaokrožil: „Bom pa ruteč zorav, bom pa hō-deco sjav“, je blo kar sumljivo in dobil sem nalog, naj se v treh dneh naučim „Deutschland“ himno!

Ko sem čez tri dni moral k „zugführerju“, sem bil seve sestrašen in da bi blo vse prej za menoj, sem povedal takole: „Alles, alles, über Deutschland, alles alles in der Welt!“ Zato sem dobil šest dni „bunker“. To je bil tudi prvi vzrok, da sem zelo počasi avanziral in sem postal komaj par mesecev pred

koncem, dobro da je tako dolgo trajalo, „frajtar“.

Drugače pa mi je tam gori dopadlo, ni blo posebnih opravil, še manj bojev, izvzemši, ko smo šli na lisice, radi teh kožuho, drugi so pa zopet vzeli v „varstvo“ kako tako trgovino s kožuhi in darilo za punčko doma je blo tu, junak se je pa seve postavil, da je lisico last noročno ustrelil.

Kod sem vse hodil in kako je blo tu ali tam, ne bo zanimalo naših Korošcev, saj so bili skoraj vsi tam nekje in vsak ve svoje doživlja, — ki so tako malo veselí. Poslušali smo „mannschaft“ naš radio in Bog vari, če bi kdo skušal kaj „prešravfati“, zato so skrbeli že gotovi, posebno na me, ker nisem bil nikdar dovolj zanesljiv, ne vem, če so brali v tistem „führungsbuch“ kako pripombo. Poskusil pa sem svojo srečo. Preje doma je menda ob torkih govoril zunanje politični pregled Švicar in ta je bil zelo točen. Tako grem vendar enkrat, blo je že proti veliki noči 1945, tja k predstojnikom v drugo barako in pravim: „Svojčas je govoril ob tej uri Švicar povsem nevtrarno, ali ne bi poizkusili, če sedaj še govori.“

Dali so se iz radovednosti prevariti in tako je Švicar začel: „O izidu vojne nihče ne bo več dvomil, Nemčija je toliko kot gotovo izgubljena!“ Takoj so premaknili postajo in mene nagnali, seve so sami potem naprej poslušali. Meni je zadostovalo in vedel sem, ker je zopet proti veliki noči ko tedaj, da se bliža 999. leto svojemu koncu in prerokba Hitlerja samega, da bo v tisoč letih prememba, se izpolnjuje.

Sicer smo imeli še par govorov, govoril je stotnik, da bomo gotovo zmagali in da je izgled sedaj večji kot je bil začetkoma itd. Vendar nihče ni menda prav verjel, tako da nam je sam pri enem zadnjih „podukov“ rekel: „Tako je! Kdor pa tega ne verjame — soll die Schnauze halten!“

Pa prišel je tisti toliko pričakovani majnik, zavihrale so v malem mestecu pred nami norveške in angleške zastave in ne vem, ali nalašč ali ne, ravno meni je naročil isti stotnik, naj snamem z droga „Hackenkreuzfahne“ in nemški „Hochheitszeichen“.

Pot do doma na Koroško pa prihodnji!

Vaš Rutarjev Jur.

Gledališče

Začelek predslav ob 20.00

5. maja: Antonia, red A, gost: Kristl Mardayn.

6. maja: Modra mazurka.

7. maja: Antonia.

9. maja: Antonia, red B.

10. maja: Modra mazurka (predstava sind. zveze).

FRANC LEHAR:

Die blaue Mazur

Celovško mestno gledališče se je ob priliki obletnice osemdesetega rojstnega dneva Franceta Leharja pristrčno zahvalilo svojemu velikemu sinu, mojstru operetne glasbe, z uprizoritvijo njegovega glasbenega dela, operete „Die blaue Mazur“ — „Modra mazurka“.

Imenovana opereta je delo njegovih mladih let in nosi v sebi že tudi operne melodije in odkrito izdaja Leharjev namen sprostiti se začetnega okvirja operetne glasbe in ustvariti boljša dela. To pot je bila uprizoritev operete v rokah Gerharda Martini-ja, ki se je potrudil dati delu odgovarjajočo obliko, le žal, da se je preveč naslanjal na tradicionalni okvir.

Zelo prikupljivo se nam je predstavil Albrecht Kornhäusl v vlogi grofa Olinski-ja in to pevsko in igralsko. Njegov simpatični operetni tenor in brilantno podajanje vloge sta pridobila vso pozornost gledalcev. V vlogi Blanke je gostovala ga. Hansi Kö-

KINO

Celovec - Jilagenfurt

Predstave dnevno ob: 16., 18.15 in 20.30

STADTTHEATER

2. V.—4. V. „Vivere“ (živet), italijanski film s Tito Scipo.

5. V.—11. V. „Hamlet“, (v nemščini).

PRECHTL

2. V.—9. V. „Das Haus der sieben Sünden“, (Hiša sedmerih grehov), z Marlene Dietrich. V nedeljo, 7. maja ob 10.00 in 11.00 najnovjše predavanje avstrijskega urada za kulturni film.

CARINTHIA-LICHTSPIELE

2. V.—4. V. „Der Graf von Monte Christo“, 2. del. (Grof Monte Christo). Nedelja, 7. maja, pravilna predstava ob 10.00 in 14.00 „Das tapfere Schneiderlein“, (Krojaček — junaček).

PETERHOF

2. V.—4. V. „Küß und verschweig es nicht“, (Poljubi in ne zamolči tega) s Shirley Temple.

5. V.—8. V. „Sindbad der Seefahrer“, (Pomorski Sindbad).

Belfak - Villach

BAHNHOFLICHTSPIELE

1. V.—5. V. „Die lustige Witwe“, (vesela vdova).

5. V.—8. V. „Im Zeichen des Kreuzes“, (v znaku križa).

9. V.—11. V. „Der fidele Zirkus“, (veseli cirkus).

STADT-KINO

2. V.—4. V. „Das Vermächtnis“, (usoda).

5. V.—8. V. „Der letzte Mohikaner“, (zadnji Mohikanec).

9. V.—11. V. „Gräfin Mariza“, (grofica Mariza).

Kraljica majnika

Odprl se je nebeški raj, razlil po zemlji svoj sijaj. Iz kopnih tal stotero cvetov klije. Preljube hčerke stvarnice, vijolice in šmarnice in rože vstajajo na čast Marije.

Med cvetje polja in dreves priplavali so iz nebes pojoči angeli na zlatih krilih. Kraljico rož pozdravljajo, in Sinka nje proslavljajo, ki pestuje ga v rokah skrbnomilih.

Popevajo ji spev na spev, zamikajo se v njen odsev, raduje ž njimi cela se priroda. Vsi blaženi tekmujejo, kako naj obdarujejo gospo in mater svojega Gospoda.

„O roža jerihonska ti, med hčerami najlepša hči, mogočna kakor cedra z Libanona. Kot roža med cveticami si prva med devicami vesoljnega stvarjenja svetla krona!“

Anton Medved

Slutnja

Pomlad je zunaj, in bezeg cveti, na njem peva ptiček: „Čiri, čiri!“

Ko čez leto bezeg se spet razcveti, ti srce morda že v grobu spi...

Fr. Ksaver Meško.

chel z Dunaja. Njen pojav kot tak je odlično odgovarjal poverjeni ji vlogi, le žal, da tudi glasovno ni nudila istega. Želeti bi bilo nekoliko več toplote v glasu in več skrbnosti glede dramatskega povdarka. Omeniti moramo vsekakor Axl Roll-a in njegovo družico, v igri seveda, Herto Freund, ki sta s svojim odličnim humorjem, prijetno igro in živahnim temperamentom ponovno osvojila smešne željne goste.

Pristrčno pa moramo stisniti roko gospej Christi Svedlund, učiteljici baleta, ki je s svojimi plesnimi vložki pripomogla največ k uspehu. Njene sijajne ideje se stopnjujejo iz operete v opereto, in ves balet, ki se je počasi začel pomikati na pota uspehov, se ima zahvaliti za to svoji odlični učiteljici.

Proslava 1. maja

Prvi maj je praznik dela. Vse delovne množice sveta naj bi ta dan praznovala pomen dela in naj bi priznavale, da doseže človek le z delom svojo srečo in blagostanje.

Letošnji prvi maj in proslave prvega maja po svetu so ta pravi namen prvega maja precej zakrile. V nekaterih deželah je bilo praznovanje prvega maja bolj v znaku oboroževanja in vojaške parade v nekaterih glavnih mestih pač niso mogle proslaviti pravilno tega dneva.

Letošnji prvi maj je pokazal ponovno vso velikost spora med Vzhodom in Zapadom. To so pokazale zlasti proslave prvega maja v komunističnih državah. — V Moskvi je bila velika vojaška parada in radio iz Moskve je napovedal:

„Ta parada je bila veličastna in vsak izmed nas se je zavedal, da so vsi ti vojaški pripravljeni zamenjati takoj svojo paradno uniformo z vojno suknjo. Vsi so pripravljeni na prvi klic domovine in na prvi klic Stalina uničiti sovražnika.“

Tudi v Beogradu je bila velika vojaška parada jugoslovanske vojske. Na vojnem orožju so bili vidni napisi: „Branili bomo svojo neodvisnost.“

V Pragi je označil predsednik republike Gottwald pohod delavcev kot bojno parado in je izjavil, da je Češkoslovaška v velikem sporu na strani Sovjetske zveze.

V Italiji so hotele napraviti prvomajsko proslavo komunistične delavske zveze kot svoj praznik. Vendar pa je bila udeležba na proslavah nekomunistične delavske zveze večja vsaj za 100.000 udeležencev kot pa na komunističnih proslavah.

V Celovcu je na prvomajski proslavi na dvorišču „lantovža“ govoril zbranim delavskim množicam deželni glavar Ferdinand Wedenig, ki je pozdravil predvsem domače delavce, nato pa tudi delavce sosednjih dežel in držav.

OPOZORILO

List „Naš tednik — Kronika“ dostavljamo od te številke naprej vsem naročnikom Našega tednika in Kronike. Kdor plača list za vse leto 1950 tekom meseca maja, dobi list po stari ceni, to je 19.20 šil. letno. Kdor pa tekom meseca maja ne plača, temu bomo računali od 1. maja naprej list po novi ceni, ki znaša mesečno dva šilinga, pri plačilu vnaprej letno šil. 20.—, polletno pa 10.50. Posamezna številka stane od 1. maja naprej 55 grošev.

List bo izhajal na 8 straneh. Vsi oni, ki so bili do sedaj naročeni na Koroško Kroniko in lista za 1950 še niso plačali, plačajo list za čas do 1. maja na račun Koroške Kronike, poštni račun 8581, od 1. maja 1950 pa na račun Naš tednik in Kronika, poštni čekovni urad št. 69.793.

Dnevne potrebscine

gumbe, trakove, sukanec, svilo za šivanje, patentne zaponke, kroje kupite pri

Grüner

Celovec - Klagenfurt
Burggasse

Novo! Novo!

APPARATE - FILME - AUSARBEITUNG
apareti - filmi - izdelava

OGLASI prinašajo dobiček!

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“
Radioaparati za vsakogar. Tovar-
niško novi 4 cevni Super od 526 S
naprej. — Popolnoma prenovljeni
aparati od 200 S dalje.
Najbolj moderna popravilnica.
Žarnice za dom in preprodajo.

CELOVEC - KLAGENFURT
Bahnhofstr. 22 — Tel. 29-48

FOTO Ella Petrykiewicz

BELJAK - VILLACH

Nov naslov: Postgasse 3, - Tel. 49-36

Poročne in darilne slike za legitimacije. Izvrševanje fotoamaterskih del

Nov lesk in eleganca

z barvami in laki tvrdke

IZDELOVALNICA LAKOV IN BARV

PETER DE CILLIA
FELDKIRCHEN - Telefon 73

in pri podružnici:
Celovec - Klagenfurt, St.-Veiter Straße 35 - Tel. 28-38

Okusna...

mora biti kava!

Zato uporabljaj

dobro kavina seedstva, mešanica
pripravljena je za kuha
in dovršeno rahla!

Da, da **MIROPA** vsebuje vse!

ŽARNICE

za vse vrste el. toka
samo pri

HANS KREUTZ

Kramergasse 11 Celovec
Tel. 21-73

ČAS

DENAR JEZO

si lahko prihranite,
če zahtevate od nas
cenike, proračune in predvajanja.

Dobavljamo električni material,
motorje, dinamo in instalacijska
sredstva.

Sprejemamo naročila za elektro-
instalacije, električna popravila
vseh vrst in popravila
radioaparatorov.

Posredujemo priložnostne nakupe
rabljenih bencinskih motorjev.

Napišite svoje želje na dopisnico
in jo naslovite na:

Siutz in Selinschek

Celovec-Klagenfurt, Renngasse 5

Mnogo atek
velika dela...

to vedo najboljše matere, ki več-
krat ne najdejo potrebnega časa,
da bi lahko uredile vse. V tem
slučaju se napravi po receptu-
slikanici močnato jed, katere ni
treba pustiti „vzhajati“ in se go-
tovo posreči z zanesljivim pripo-
močkom:

König
BACKPULVER

O PRIJATELJSTVU

To je sveta veličina pravega prijatel-
stva: v urah bolezni te napravi verno-
zaupnega otroka in v dneh moči za oče-
ta in mater. Da ti dom in venča tvojo
zvestobo, pomaga ti najti domovino in
plemeniti tvojo srečo.

FOTO-ECKE

Specialna trgovina za fotografske in kinematografske pri-
prave in predmete - izdelovanje slik - filmi - plošče
brezplačni nasveti
Celovec - Klagenfurt * Obstplatz 5 * Tel. 44-61

FILME

DOBITE PRI FOTO-FILMU

HUBERT WANDERER

DOMGASSE 4

CELOVEC - KLAGENFURT

Razpošiljanje po pošti

VEDNO VELIKA IZBIRA

ORIENTALSKIH IN PERZIJSKIH PREPROG.

na roko vzlanih in žametnih (velournih) preprog ter tekačev.

Blago za pohištvo, zavese, pregrinjala za mize in divane.

Popusti za preprodajalce, hotele in gostilne. — Plačilne olajšave. — Da
jemo v to stroko spadajoče nasvete za opremo sob, po želji tudi na licu
mesta.

Strokovna trgovina za preproge, pohištveno blago in zavese

DIR. JOSEF RADLMAYR
BELJAK - VILLACH

TRGOVINA NA DROBNO: POSTGASSE 3 TELEFON 47-67 - 4447

SVILO za obleko kupite NAJCENEJE pri **MAX PLACHI • BLAGOVI** - CELOVEC-KLAGENFURT, 8.-Mai-Straße 1

List izhaja vsako sredo. — Naroča se pod naslovom „Naš tednik“, Celovec, Viktringerring 26. — Cena mesečno 2 šil. Pri plačilu vnaprej stane list polletno 10.50, celoletno šil. 20.
Lastnik in izdajatelj Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik dr. Valentin Izsko, Celovec, Viktringerring 26. — Tisk: „Carinthia“, Celovec, Völkermarkterring 25.
Telefonska številka uredništva in uprave 43-58. — Poštni čekovni urad št. 69.793.